

Начало > Предприемане на съдебни действия > Правни системи на ЕС и държавите членки > Национални специализирани съдилища

Национални специализирани съдилища

В няколко държави-членки има специализирани съдилища, които се занимават със специфични въпроси. Често такива съдилища разглеждат спорове, касаещи административноправни въпроси, или в някои случаи — спорове между частни лица или предприятия.

Няколко държави-членки разполагат със специализирани съдилища за административни въпроси, т.е. спорове между публични органи и частни лица или дружества относно решения, издадени от публична администрация, например спор относно лиценз за строителство, разрешение за извършване на търговска дейност или бележка за данъчна оценка.

По отношение на спорове между частни лица и/или предприятия („гражданскоправни въпроси“) в някои държави-членки има специализирани съдилища относно трудовоправни въпроси.

Моля, изберете знаме, за да получите подробна информация за съответната страна.

Последна актуализация: 17/11/2021

Тази страница се поддържа от Европейската комисия. Информацията на тази страница не отразява задължително официалната позиция на Европейската комисия. Комисията не поема никаква отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. За да се запознаете с правилата относно авторското право за страниците на ЕС, моля прочетете правната информация.

Специализирани съдилища - Белгия

В този раздел ще намерите кратък преглед на специализираните съдилища в Белгия.

Специализирани съдилища

По отношение на специализираните съдилища по дадена материя (трудова право, търговско право), можете да намерите информация в раздел „Обикновени съдилища“.

Конституционен съд

 Конституционният съд проверява съответствието на законите, декретите и наредбите с Конституцията. Той също така следи за правилното разпределение на компетенциите между федералните институции и федералната държава.

Това е съдебна инстанция, съставена от 12 съдии, които следят за спазването на Конституцията от белгийските законодателни органи. Този съд може да отменя и преустановява действието на закони, декрети и наредби. Конституционният съд е създаден като специализирана съдебна инстанция. Поради особената си задача, той е независим както от законодателната власт, така и от изпълнителната и съдебната власт.

Конституционният съд е приемник на „Арбитражния съд“, създаден през 1980 г. по време на постепенното преобразуване на Белгия във федерална държава. Първото наименование му е дадено от учредителите заради първоначалната му арбитражна функция между отделните законодателни органи — този на федералната държава и тези на общностите и регионите. Тогава задачата му е била ограничена до проверката на съответствието на законите, декретите и наредбите с правилата за разпределение на видовете компетентност, вписани в Конституцията и в законите за институционалните реформи.

Наименованието „Конституционен съд“, което носи от 7 май 2007 г., съответства в по-голяма степен на неговата компетентност, която беше разширена, така че да обхваща и контрола върху законите, декретите и наредбите с оглед спазването на разпоредбите на дял II от Конституцията (членове 8—32 относно правата и свободите на белгийците), както и на членове 170 и 172 (принципи на законност и равенство в данъчната област) и член 191 (защита на чужденците).

Шестима съдии са от френкоезичната група и шестима — от нидерландскоезичната група. Един от съдиите трябва да владее достатъчно добре немски език. Във всяка езикова група трима съдии имат най-малко петгодишен опит като парламентарни членове и трима съдии са работили в правната област (професор по право в белгийски университет, магистрат в Касационния съд или в Държавния съвет, докладчик (*référéndaire*) в Конституционния съд).

Източник: уебсайт на Конституционния съд.

Административни съдилища

Държавен съвет

В качеството си едновременно на консултативна и правораздавателна институция, в която се преплитат законодателната, изпълнителната и съдебната власт, Държавният съвет дължи преди всичко съществуването си на желанието на законодателния орган да предостави на всички физически и юридически лица ефективно правно средство за обжалване на неправомерни административни актове, които са в състояние да им навредят.

Преустановяването на действието и отмяната на административни актове (индивидуални актове и постановления), които противоречат на действащите закони разпоредби, съставляват основната компетентност на Държавния съвет.

Защитата срещу евентуален административен произвол съвсем не е единствената задача на Държавния съвет. Той също така има функция на консултативен орган в областта на законите и подзаконовите нормативни актове.

Държавният съвет също така има функция на касационен съдия, който разглежда жалби срещу решенията на административните съдилища от по-ниска инстанция.

Държавният съвет се произнася с решения (*arrêts*) и постановления (*ordonnances*) по внесените искове.

Държавният съвет се състои от 44 члена, назначени с пожизнен мандат, а именно от един главен председател, един председател, 14 председатели на отделения и 28 държавни съветници.

Членовете му заседават в общото събрание на Държавния съвет и в едно от отделенията на административната или законодателната колегия.

Източник: Интернет сайт на Държавния съвет на Белгия.

Бази данни с правна информация в тази област

Интернет сайт на Държавния съвет.

Интернет сайт на Конституционния съд.

Достъпът до базата данни безплатен ли е?

Да, достъпът е безплатен.

Връзки по темата

Последна актуализация: 28/07/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - България

Този раздел предоставя информация за специализираните съдилища в българската съдебна система.

Специализирани съдилища

В Република България няма специализирани трудови, морски, търговски или други видове съдилища.

Административни съдилища

В Република България през 2006 г. с приемането на новия Административно-процесуален кодекс е създадена система от административни съдилища. Административното правораздаване включва 28 административни съдилища на окръжно ниво и Върховен административен съд.

Административни съдилища

На административните съдилища са подведомствени всички дела по искания за:

издаване, изменение, отмяна или обявяване на нищожност на административни актове;

обявяване на нищожност или унищожаване на споразумения по Административно-процесуалния кодекс;

защита срещу неоснователни действия и бездействия на администрацията;

защита срещу незаконно принудително изпълнение;

обезщетения за вреди от незаконосъобразни актове, действия и бездействия на административни органи и длъжностни лица;

обезщетения за вреди от принудително изпълнение;

обявяване на нищожност, обезсилване или отмяна на решения, постановени от административните съдилища;

установяване неистинността на административни актове по Административно-процесуалния кодекс.

Всеки може да предяви иск, за да установи съществуването или несъществуването на едно административно право или правоотношение, когато има интерес от това и не разполага с друг ред за защита.

Делата по оспорване на индивидуални административни актове се разглеждат от административния съд по седалището на териториалната структура на администрацията на органа, издал оспорения акт, в чийто район се намира постоянният или настоящият адрес или седалището на жалбоподателя. Тези дела се разглеждат от административния съд, в района на който е седалището на органа, издал оспорения индивидуален административен акт, когато:

актът има няколко адресати с постоянен или настоящ адрес в райони, различни от района на териториалната структура на администрацията на органа, издал акта;

администрацията на органа, издал оспорения акт, няма териториална структура.

Делата по оспорване на общи административни актове се разглеждат от административния съд, в района на който е седалището на органа, издал оспорения акт.

Делата се разглеждат от Административния съд - град София, когато седалището на органа, издал оспорения административен акт, е в чужбина.

Исковете за обезщетения се предявяват пред съда по адреса или седалището на жалбоподателя и когато са съединени с оспорване по ал. 1 - 4.

Когато компетентният съд не може да разгледа делото, Върховният административен съд постановява изпращането му в равен по степен административен съд.

Не подлежат на съдебно обжалване административните актове, с които непосредствено се осъществяват външната политика, отбраната и сигурността на страната, освен ако в закон е предвидено друго.

Върховен административен съд

На Върховния административен съд са подсъдни:

оспорванията срещу подзаконовите нормативни актове, освен тези на общинските съвети;

оспорванията срещу актовете на Министерския съвет, министър-председателя, заместник министър-председателите и министрите;

оспорванията срещу решения на Висшия съдебен съвет;

оспорванията срещу актове на органите на Българската народна банка;

касационни жалби и протести срещу първоинстанционни съдебни решения;

частни жалби срещу определения и разпореждания;

молби за отменяне на влезли в сила съдебни актове по административни дела;

оспорванията срещу други актове, посочени в закон.

Във Върховния административен съд има колегии, които се ръководят от председателя или негов заместник, който може да председателства съдебни състави от съответната колегия. В колегиите има отделения.

Други специализирани съдилища

Военни съдилища

Историята на военните съдилища започва на 1 юли 1879 год. През 1956 г. военните съдилища се реструктурират по армии в градовете София, Пловдив, Сливен, Варна и Плевен, където съществуват и до днес.

Военен съд

Военен съд

Военният съд разглежда като първа инстанция наказателни дела за престъпления, извършени от военнотружещи, генерали, офицери и лица от сержантския и редовия състав от други министерства и ведомства и граждански лица на служба в Министерството на отбраната, в Българската армия и в структурите на подчинение на министъра на отбраната, в Националната служба за охрана, в Националната разузнавателна служба, при или по повод изпълнение на службата им. За тези дела второинстанционен съд е Военно-апелативният съд. Компетентността на военните съдилища е определена с Наказателно-процесуалния кодекс. Те са със статут на окръжни съдилища. **Военно-апелативният съд** е един и разглежда делата, образувани по жалби и протести срещу актове на военните съдилища от цялата страна.

Специализиран наказателен съд

Специализираният наказателен съд е създаден със Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, обн. в ДВ, бр. 1/2011г. Той е единствен на територията на Република България и е приравнен на окръжен съд, със седалището в гр. София. Компетентността на

специализирания наказателен съд се определя със закон. В чл. 411а от Наказателно-процесуалния кодекс са изчерпателно изброени дела за престъпления, които са подсъдни на Специализирания наказателен съд - основно извършени от организирани престъпни групи или по поръчение на такива.

Специализираният наказателен съд се състои от съдии и се ръководи от председател.

Апелативният специализиран наказателен съд разглежда делата, образувани по жалби и протести срещу актове на специализирания наказателен съд. Седалището му е в София.

Апелативният специализиран наказателен съд се състои от съдии и се ръководи от председател. Касационният съдебен контрол върху актовете на Апелативния специализиран наказателен съд се осъществява от Върховния касационен съд, който е висшата съдебна инстанция по наказателни дела.

Арбитражен съд при Българска Търговско-промишлена палата (АС при БТПП)

АС при БТПП разрешава граждански спорове, както и спорове за попълване празнини в договори или приспособяването им към нововъзникнали обстоятелства, независимо от това, дали седалището или местожителството на едната или на двете страни е в Република България.

АС при БТПП затвърди позицията си на най-важната арбитражна институция в България, ползваща се с доверие благодарение на високо професионалната си дейност в областта на разрешаването на правни спорове. АС при БТПП решава между 250 и 300 спора годишно – както международни, така и вътрешни. 82% от вътрешните дела се разглеждат в 9-месечен срок, а 66% от международните дела се разглеждат в срок до 12 месеца.

Същевременно [Арбитражният съд](#) е активно ангажиран в усъвършенстване на законодателството в областта на арбитража. Неарбитражни спорове остават само споровете относно вещни права върху недвижими имоти, за издръжка или за права, произтичащи от индивидуално трудово правоотношение, както и неимуществените и семейноправни спорове.

Правна база данни

Интернет страници на съдилищата

Всеки един съд в България разполага с интернет страница, на която може да бъде намерена информация за структурата и дейността на съда, както и информация за текущи или вече приключили дела и друга полезна информация, достъпна за всички.

На интернет страницата на [Висшия съдебен съвет](#) може да бъде намерен подробен списък със съдилищата в България, както и техните адреси и интернет страници (достъпни само на български език).

Актовете на съдилищата се публикуват незабавно след постановяването им на интернет страницата на съответния съд при спазване изискванията на [Закона за защита на личните данни](#) и [Закона за защита на класифицираната информация](#).

Актовете по дела, които засягат гражданския или здравния статус на лицата, се публикуват без мотивите им.

Повече полезна информация може да бъде намерена на следните интернет страници:

[Върховен административен съд](#)

[Военен съд](#)

[Арбитражен съд при Българска Търговско-промишлена палата \(АС при БТПП\)](#)

[Международен арбитражен съд](#)

Последна актуализация: 10/05/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Чешка република

Специализирани съдилища

Като цяло в Чешката република няма специализирани съдилища, въпреки че съществуват специализирани отделения в системата на обикновените съдилища (за трудовоправни въпроси).

Други специализирани съдилища

Конституционен съд (Ústavní soud)

Конституционният съд е съдебният орган, който отговаря за защитата на конституционността.

Конституционният съд разглежда делата на пленарни заседания в пълен съдебен състав (плenum) или в тричленен съдийски състав (като разполага с четири тричленни състава).

Единствено пленумът има право да се произнася по въпроси от основно национално или правно значение. Такива въпроси например са отмяната на закон, разглеждане на повдигнати срещу президента на Републиката обвинения в държавна измяна или обявяването му в неспособност да изпълнява функциите си, или законосъобразността на решение за разпускане на политическа партия.

Пленумът се състои от всички съдии, като най-малко десет от тях трябва да присъстват при вземането на решение. Решения по следните въпроси изискват мнозинство от девет съдии: отмяна на закон, разглеждане на повдигнати срещу президента на Републиката обвинения в държавна измяна или обявяването му в неспособност да изпълнява функциите си, или приемане на тълкувателно решение, което се отклонява от предишно решение на съда.

Всички останали дела се разглеждат в тричленен съдийски състав. Такива са например конституционните жалби на физически лица или общини, спорове във връзка с избора или избираемостта на депутатите и спорове за компетентност между централните държавни органи и органите на местно самоуправление.

Конституционният съд се състои от 15 съдии, които се назначават от президента на Републиката със съгласието на Сената за мандат от десет години. Няма ограничения за преназначаването им.

Съдът се ръководи от председател и двама заместник-председатели. Всеки съдия разполага със собствени правни асистенти и секретариат.

Повече информация може да намерите на [уебсайта на Конституционния съд](#).

Последна актуализация: 15/06/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Дания

Настоящият раздел съдържа информация относно организацията на специализираните съдилища в Дания.

Специализирани съдилища

Морски и търговски съд (Sø- og Handelsretten)

От своето създаване през 1862 г., [Морският и търговски съд](#) разглежда дела, свързани с морскоправни и търговскоправни въпроси из цялата държава.

Компетентността на Морския и търговски съд е била разширявана постепенно; днес съдът гледа дела, свързани с датския **Закон за търговските марки**, **Закон за дизайна**, **Закон за търговските практики**, **Закон за защита на конкуренцията**, условията на международна търговия и други търговскоправни въпроси.

Освен това, **отделението за несъстоятелност** разглежда дела, свързани с несъстоятелност, преустановяване на плащания, задължително уреждане на дългове и разсрочване на дългове, възникващи в разширената административна зона на Копенхаген.

Поземлен съд (Tingsynsretten)

[Поземленият съд](#) е създаден на 1 януари 2007 г. Неговата юрисдикция обхваща цяла Дания.

Съдът постепенно ще поеме функциите във връзка с регистрация от окръжните съдилища. Той ще се занимава с **регистрацията на права на собственост върху земя, ипотeki и други налози, уреждане на брачни спорове и т.н.**

Поземленият съд урежда спорове, произтичащи от регистрация. Позволява се обжалване пред Висшия съд на Западна Дания.

Специален съд по обвиненията и ревизиите (Den Særlige Klageret)

Специалният съд по обвиненията и ревизиите се занимава с **дисциплинарни въпроси, засягащи съдии** или други **съдебни служители**, назначени от съдилища, включително съдилищата на Фарьорските острови и Гренландия, както и Комисията по обжалване. Освен това, съдът може да възобновява наказателни дела и да отстрани адвоката на защитата при наказателни дела.

Специалният съд по обвиненията и ревизиите е съставен от съдия от Върховния съд, съдия от висш съд, съдия от окръжен съд, адвокат и адвокат с научни знания.

Административни съдилища

В съдебната система на Дания няма административни съдилища.

Последна актуализация: 04/05/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Германия

Този раздел предоставя информация за системата на специализираните съдилища в Германия.

Съдилища по трудовоправни спорове

Съдилищата по трудовоправни спорове разглеждат трудовоправни спорове, произтичащи от договорни отношения между служители и работодатели (индивидуално трудово правоотношение). Те разглеждат и спорове между страни по колективен трудов договор, като например между синдикати и сдружения на работодателите (колективно трудово правоотношение) или между работодател и работнически съвет. Съдилищата по трудовоправни спорове (като съдилища на федералните провинции (*Länder*) са първоинстанционни съдилища. Делата се гледат в съдебни състави от един професионален съдия, който председателства съдебния състав, и двама непрофесионални съдии, единият от които е определен от служителите, а другият — от работодателите. Някои решения, които не са част от устното производство, се вземат от председателя без участието на непрофесионалните съдии.

Областните съдилища по трудовоправни спорове (*Landesarbeitsgerichte*, които също са съдилища на федералните провинции) са компетентни да разглеждат въззивни жалби срещу решенията на съдилищата по трудовоправни спорове и оспорвания на актовете на тези съдилища. Техните съдебни състави също се състоят от един професионален съдия и двама непрофесионални съдии — по един за служителите и за работодателите. На последна инстанция [Федералният съд по трудовоправни въпроси](#) (*Bundesarbeitsgericht*) взема решения на федерално равнище. Неговите съдебни състави се състоят от един професионален съдия, който председателства съдебния състав, двама други професионални съдии и двама непрофесионални съдии — по един за служителите и за работодателите.

Административни съдилища

Три различни вида юрисдикции са компетентни да разглеждат административни спорове: общите административни съдилища, съдилищата по социалноосигурителни спорове и финансовите съдилища. Те се характеризират с това, че прилагат принципа на служебното начало (*Amtsermittlung*). С този принцип се установява задължение за съдилищата да разследват фактите по делото по собствена инициатива (т.е. не само по искане на някоя от страните или въз основа на предоставените от страните доказателства), тъй като материалната истина на съдебното решение е въпрос от обществен интерес.

Общи административни съдилища

Общите административни съдилища действат на триинстанционен принцип:

първа инстанция: административни съдилища (*Verwaltungsgerichte*),

втора инстанция: висши (областни) административни съдилища за всяка федерална провинция (*Oberverwaltungsgericht* или *Verwaltungsgerichtshof*),

последна инстанция: [Федерален административен съд](#) (*Bundesverwaltungsgericht*).

Административните съдилища по принцип са компетентни на първа инстанция. Висшите (областните) административни съдилища са преди всичко въззивни съдилища, които разглеждат решенията на първоинстанционните съдилища от правна и фактическа гледна точка. С много малки изключения Федералният административен съд е касационен съд, който разглежда само правни въпроси (*Revision*).

Общите административни съдилища по принцип са компетентни по всички спорове между административни органи и частни лица във връзка с правилното прилагане на административните закони и актове. Вместо административните съдилища са компетентни обикновените съдилища, когато администрацията участва в производството не като държавен орган, а като частен субект. Това се отнася за всички спорове, произтичащи от действията на администрацията като частен субект. Освен това спорове, които по закон са подсъдни на друг съд (напр. финансовите съдилища, съдилищата по социалноосигурителни спорове или обикновените съдилища), са освободени от общата административна подсъдност.

Решенията в административните съдилища се вземат от съдебни състави, които обикновено се състоят от трима професионални съдии и двама непрофесионални съдии. Съдебните състави на висшите административни съдилища обикновено се състоят от трима професионални съдии. Съдебният състав на Федералния административен съд се състои от петима професионални съдии. В административните съдилища делата могат да бъдат прехвърлени на един съдия, заседаващ еднолично.

Съдилища по социалноосигурителни спорове

Както общите административни съдилища, така и съдилищата по социалноосигурителни спорове действат на триинстанционен принцип в рамките на съответната им компетентност. Съдилищата по социалноосигурителни спорове по принцип са компетентни на първа инстанция. 14-те висши (областни) съдилища по социалноосигурителни спорове на федералните провинции (*Landessozialgericht*) са въззивни съдилища, а с много малки изключения, [Федералният съд по социалноосигурителни спорове \(*Bundessozialgericht*\)](#) е касационен съд, който разглежда само правни въпроси (*Revision*).

Съдилищата по социалноосигурителни спорове по принцип са компетентни по споровете по въпроси, свързани със социалната сигурност (пенсии, осигуряване срещу злополука, здравно осигуряване и осигуряване за дългосрочни грижи), осигуряването за безработица, основната социална закрила за търсещите работа лица и социалното подпомагане (по-специално социалните помощи, надбавките по Закона за обезщетенията, които се предоставят на лицата, подали молба за убежище (*Asylbewerberleistungsgesetz*), и някои въпроси, свързани със Закона за лицата с тежки увреждания (*Schwerbehindertenrecht*). Съдебните състави на съдилищата по социалноосигурителни спорове се състоят от един професионален съдия и двама непрофесионални съдии. Съдебните състави на висшите (областните) съдилища по социалноосигурителни спорове на федералните провинции и на Федералния съд по социалноосигурителни спорове се състоят от трима професионални съдии и двама непрофесионални съдии.

Финансови съдилища

Системата на финансовите съдилища се състои от първоинстанционните финансови съдилища и [Федералния финансов съд \(*Bundesfinanzhof*\)](#), който действа като касационен съд, разглеждащ само правни въпроси (*Revision*). Компетентността на финансовите съдилища обхваща основно спорове във връзка с федерални такси, данъци и мита. Съдебните състави на финансовите съдилища се състоят от трима професионални съдии и двама непрофесионални съдии. Съдебните състави на Федералния финансов съд се състоят по принцип от петима професионални съдии. Във финансовите съдилища делата могат да бъдат прехвърлени на един съдия, заседаващ еднолично.

Други специализирани съдилища

Федерален конституционен съд

[Федералният конституционен съд \(*Bundesverfassungsgericht*\)](#) упражнява компетентност по конституционни въпроси на федерално равнище. Неговите решения се основават на разпоредбите само на германската конституция — Основния закон (*Grundgesetz*). Повечето производствата пред Федералния конституционен съд са по конституционни жалби. Те се подават от граждани, които твърдят, че основните им права са били нарушени чрез решение на съда, чрез действие на административен орган или чрез закон. По правило конституционната жалба е допустима само след като са били сезирани всички други компетентни съдилища, т.е. срещу решения на последна инстанция. Само в изключителни случаи е възможно да се подаде конституционна жалба пряко срещу закон.

Съществуват няколко други вида производства. Те включват по-конкретно абстрактен и конкретен съдебен контрол за конституционност на даден закон и производства за проверка дали конституционните органи не са превишили правомощията си. Някои решения на Федералния конституционен съд могат да придобият сила на закон. Съдът се състои от две отделения (*Senate*), всяко от които се състои от осем съдии. Съдът заседава в състави от трима съдии или по отделения, предимно без устни изслушвания.

Областни конституционни съдилища (*Landesverfassungsgerichte/Staatsgerichtshöfe*)

Областните конституционни съдилища са конституционните съдилища на съответната федерална провинция. Те разглеждат предимно конституционни спорове във връзка с правото на съответната федерална провинция (*Landesrecht*), което урежда също така техния състав, управление и компетентност.

Връзки по темата

- [Федерален съд по трудовоправни спорове](#)
- [Федерален административен съд](#)
- [Федерален съд по социалноосигурителни спорове](#)
- [Федерален финансов съд](#)
- [Федерален конституционен съд](#)

Последна актуализация: 14/05/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Естония

Този раздел Ви предоставя информация за административните и специализираните съдилища в естонската съдебна система.

Специализирани съдилища

Конституцията на Естония гласи, че създаването на специализирани съдилища със специфична компетентност може да бъде предвидено в законодателството. Създаването на извънредни съдилища обаче е забранено.

В Естония не са създадени специализирани съдилища.

Конституционен съд

Върховният съд изпълнява едновременно функциите на съд от последна инстанция и на конституционен съд.

В качеството си на конституционен съд Върховният съд:

- постановява решения по искания за контрол на конституционността на общоприложимо законодателство или на отказ за издаване на общоприложим законодателен инструмент;
- постановява решения по искания за проверка на съответствието на международни договори с Конституцията;
- постановява решения по искания за становище относно тълкуването на Конституцията във връзка с правото на Европейския съюз;
- постановява решения по искания за и жалби срещу решения на Riigikogu (естонския парламент), Съвета на Riigikogu и президента на републиката;
- постановява решения по искания за обявяване на член на парламента, президента на републиката, канцлера по правосъдието или главния одитор за неспособен да изпълнява своите задължения за продължителен период от време;
- постановява решения по искания за прекратяване на пълномощията на член на парламента;

взема решения относено даването на съгласие на председателя (говорителя) на парламента, действащ в качеството на президент на републиката, да обяви извънредни парламентарни избори или да откаже да обнародва закон;

постановява решения по искания за прекратяване на съществуването на политическа партия;

постановява решения по жалби и възразява срещу актове на изборни администрации, както и срещу решения и актове на избирателни комисии.

Отделни лица не могат да подават искания за контрол за конституционсъобразност.

Информация за връзка с Върховния съд можете да получите на [ЕУ уебсайта на Върховния съд](#).

Проверката за конституционсъобразност е уредена в [ЕУ Закона за съдопроизводството по конституционен контрол](#).

Административни съдилища

Административните съдилища, в качеството им на съдилища от **първа инстанция**, разглеждат административни дела. В Естония те действат в качеството на независими съдебни органи само на първа инстанция.

Решенията на административните съдилища подлежат на съдебен контрол от областните съдилища, които са съдилища от втора инстанция, въз основа на постъпили жалби срещу тези решения.

Компетентността на административните съдилища, процедурата за завеждане на дело в административен съд и правилата за административно производство са установени в [ЕУ Кодекса за административното съдебно производство](#).

Административни съдилища

В Естония има две административни съдилища: Административен съд на Талин (Tallinna Halduskohus) и Административен съд на Тарту (Tartu Halduskohus).

Административните съдилища са разделени на съдебни палати.

Административният съд на Талин се състои от две съдебни палати:

Съдебна палата в Талин (Tallinn)

Съдебна палат в Пярну (Pärnu)

Административният съд на Тарту се състои от две съдебни палати:

Съдебна палата в Тарту (Tartu)

Съдебна палата в Йъхви (Jõhvi)

Областни съдилища

В Естония има две областни съдилища, които изпълняват функциите на съдилища от втора инстанция.

Областен съд Талин (Tallinna Ringakonnakohus)

Областен съд Тарту (Tartu Ringakonnakohus)

Информацията за контакт с естонските съдилища може да бъде намерена на [ЕУ интернет страницата на съдилищата](#). Достъпът до информацията за връзка е **безплатен**.

Последна актуализация: 01/10/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Ирландия

Настоящият раздел ви предоставя информация относно организацията на специализираните съдилища в Ирландия чрез позоваване на организацията на съдилищата като цяло. За повече информация относно съдилищата като цяло вж. страниците, посветени на [организацията на правосъдната система](#) и [обикновените съдилища](#).

Специализирани съдилища

Съд за искиове с малък материален интерес (*Small Claims Court*)

Процедурата за искиове с малък материален интерес предоставя изгодни от финансова гледна точка и неформални начини за уреждане на потребителски искиове, без да се изисква страните да бъдат представлявани от адвокат. Съдът за искиове с малък материален интерес функционира към районния съд (*District Court*). Тази процедура е достъпна за искиове с цена на иска до 2 000 EUR, чийто предмет е свързан с покупка на стоки или услуги от потребител, нанесени вреди в малък размер върху имуществото на ищеца или искане връщането на депозит за наем. При безспорни вземания не се изисква явяване в съда. Ако искът се оспорва и не може да се постигне извънсъдебно споразумение, делото се разглежда от съдия от районния съд, чието определение може да бъде обжалвано пред окръжния съд (*Circuit Court*).

Търговски съд (*Commercial Court*)

Търговският съд на практика е специализирано отделение на Висшия съд (*High Court*). Една от основните му характеристики е неговата способност за бързо разглеждане на делата. За тази цел той има собствени процедури, предназначени за ускорено разглеждане на делата по списъка. Тези процедури са уредени в [ЕУ Наредба 63 А от Правилника на висшите съдилища](#).

Съдът разглежда дела, които са категоризирани като търговски производства съгласно Наредба 63А, правило 1. Сред тях са спорове, засягащи дружественото право, законодателството в областта на несъстоятелността, интелектуалната собственост, строителството, административното право и конституционното право. Съгласно Наредба 63А, правило 1, буква а), за да бъде допуснат до съда искът или насрещният иск по делото трябва да са на стойност най-малко 1 000 000 EUR. За делата, заведени съгласно правило 1, буква б), не е фиксиран праг, което дава свобода на действие на съдията от търговския съд.

Съд за разглеждане на дела, свързани с наркотици (*The Drug Treatment Court*)

Съдебната програма за лечение на наркомании (DTC) се изпълнява в рамките на районния съд. Чрез нея осъдените за леки престъпления наркозависими лица имат възможност да излязат от кръга на наркотиците, престъпленията и затвора. Подходящите кандидати се оценяват въз основа на тяхната мотивация да участват в програмата.

Други трибунали

Редица трибунали разглеждат жалби, свързани с подоходния данък, социалноосигурителни права, искиове съгласно законодателството относно равните възможности, имиграционни заявления, въпроси, свързани с градоустройството и заетостта. Тези трибунали не се председателстват от съдии, а от квалифицирани специалисти и техните решения подлежат на обжалване или преразглеждане от окръжен съд или Висш съд.

Последна актуализация: 11/11/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този

документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Гърция

Този раздел ви предоставя информация за организацията на специализираните съдилища в Гърция.

Сметната палата

Сметната палата (*Ελεγκτικό Συνέδριο*), предвидена в член 98 от Конституцията, е **висш съд**, на когото са възложени едновременно **правораздавателни и административни правомощия**. Тя запазва правораздавателната си компетентност при упражняване на административните си правомощия. Съставът на Сметната палата е идентичен на този на Държавния съвет. Тя изпълнява функциите си в състав **общо събрание (ολομέλεια)**, в **отделения (τριήματα) (3 на брой)** и в **секции (κλίμακια)**.

Основните правомощия на Сметната палата са:

да упражнява контрол върху разходите на държавата и местните власти или на публичноправните юридически лица;

да упражнява контрол върху договорите с голяма финансова стойност, когато страна по тях е правителство или лице с аналогичен статут;

да упражнява контрол върху сметките на счетоводителите, заемащи длъжност в системата на публичната администрация, както и върху тези на местните власти или на други публичноправни юридически лица;

да дава становища по законодателни предложения, свързани с пенсиите или с признаването на услуги, даващи право на пенсия;

да изготвя и представя на Парламента доклад за счетоводните сметки и за баланса на бюджета на правителството;

да разглежда съдебни спорове относно отпускането на пенсии;

да разглежда дела, свързани с **отговорността** на цивилни или военизирани държавни служители за щети, причинени от тях на държавата, умишлено или по небрежност.

Решенията на Сметната палата не подлежат на съдебен контрол от Държавния съвет.

Други специализирани съдилища

Военни съдилища (στρατοδικεία), военноморски съдилища (ναυτοδικεία) и съдилища на военновъздушните сили (αεροδικεία)

Това са **специализирани наказателни съдилища**. Всички престъпления, извършени от военния персонал на армията, флота или въздушните сили, попадат (без изключения) в компетентността на военните съдилища.

Върховен специализиран съд

Върховният специализиран съд (*Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο*) е специализиран съд, наподобяващ Конституционния съд поради това, че повечето от споровете от неговата компетентност са от конституционно естество. Съдът е предвиден в член 100 от гръцката конституция като той има специалната компетентност да правораздава по дела относно законосъобразността на парламентарните избори, отстраняването от длъжност на членове на парламента или спорове между трите върховни съдилища в страната. Решенията на Върховния специален съд са окончателни и не подлежат на обжалване.

В състава на Върховния специализиран съд са включени председателите на Държавния съвет, на Върховния съд (*Άρειος Πάγος*) и на Сметната палата, четирима съветници от Държавния съвет и четирима съветници от Касационния съд (определени чрез жребий на всеки две години).

Съдът се председателства от **по-възрастния от председателите на Държавния съвет или Върховния съд**. Когато разглежда спорове за компетентност, конституционноправни спорове или спорове относно тълкуването на нормативни разпоредби, в състава на съда вземат участие двама редовни преподаватели по право от юридически факултети на гръцки университети.

Специализиран съд за дела, заведени срещу магистрати (Ειδικό δικαστήριο αγωγών κακοδικίας)

Специализираният съд за дела, заведени срещу магистрати (Ειδικό Δικαστήριο Αγωγών Κακοδικίας) е предвиден в **член 99 от Конституцията** и в Закон № 693/1977 и разглежда жалби срещу магистрати, заведени на основание наличието на нарушения, допуснати от съответния магистрат. В състава му влизат председателят на Държавния съвет, който изпълнява функциите на председател, както и един съветник от Държавния съвет, един съветник от Касационния съд, един съветник от Сметната палата, двама редовни преподаватели по право в юридически факултет и двама адвокати (членове на Висшия дисциплинарен адвокатски съвет, определени чрез жребий).

Специализиран съд за дела, свързани с отговорността на министрите (Ειδικό Δικαστήριο ευθύνης υπουργών)

Този съд е предвиден в **член 86 от Конституцията**.

Той се свиква в специални случаи, като в състава му влизат шестима членове на Държавния съвет и седем члена на Касационния съд, определени чрез жребий от председателя на парламента след образуване на съдебното производство. Заседанията са под формата на публична сесия на парламента и в тях участват членовете на посочените по-горе две висши съдилища. Тези членове трябва да са били назначени или повишени в настоящия си ранг си преди подаването на иска за образуване на производството. Специализираният съд се председателства от онзи от членовете на Касационния съд, избран чрез жребий, който има най-висок ранг. Ако повече членове имат един и същ ранг, председателството се поема от този сред тях, който е служил най-дълго в Съда. Член на прокуратурата към Върховния съд или негов заместник поема функциите на прокурор (определят се с теглене на жребий).

Този специален съд е компетентен да разглежда дела за престъпления, извършени от министри или заместник-министри при упражняването на правомощията им, при условие че съдът е сезиран с тези дела от парламента.

Специализиран съд, занимаващ се със спорове за възнаграждения на съдебни служители (Ειδικό δικαστήριο Μισθολογικών Διαφορών Δικαστικών Λειτουργών)

Този специален съд е предвиден в **член 88 от Конституцията**.

В състава му са включени членовете на специализирания съд, посочен в член 99 от Конституцията, както и по един допълнителен преподавател и адвокат.

Съдът е компетентен да разглежда спорове относно (всички видове) възнаграждения и пенсии на съдебните служители, ако има вероятност уреждането на правните въпроси да повлияе на заплатата, пенсията или облагането с данък на по-голям брой длъжностни лица.

Правни бази данни

Уебсайтът на [Сметната палата](#) съдържа резюмета на определен брой съдебни решения.

Свързани връзки

[Сметната палата](#)

Последна актуализация: 17/11/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Испания

С член 117 от Конституцията на Испания от 1978 г. се налага принципът за единство в правораздаването, който е в основата на организацията и дейността на националните съдилища.

Съгласно испанската правна система общата компетентност е разделена на четири правораздавателни дяла: граждански, наказателен, административен и социален или трудов.

Освен четирите правораздавателни дяла от обща компетентност в испанската правна система се признава компетентност по военни въпроси, която е неразделна част от съдебната система на държавата (*Poder Judicial del Estado*) и е изключително в прерогативите на установените със закон военни съдилища.

Споровете за компетентност между съдилищата от всеки от правораздавателните дялове от обща компетентност се решават от специална камара на Върховния съд (*Tribunal Supremo*) — Камарата по спорове за компетентност (*Sala de Conflictos de Jurisdicción*) — в чийто състав влизат: председателят на Върховния съд, двама магистрати от камарата на Върховния съд за правораздавателния дял, в рамките на който е възникнал спорът, и двама магистрати от Камарата по военни въпроси (*Sala de lo Militar*), като всички те се назначават от Генералния съвет на съдебната власт (*Consejo General del Poder Judicial*).

В рамките на правораздавателните дялове от обща компетентност някои съдилища могат да бъдат специализирани в конкретна област. Примери за това са: съдилищата за насилие над жени, търговските съдилища, съдилища за местата за лишаване от свобода и съдилищата за непълнолетните.

В Органичният закон за съдебната власт (*Ley Orgánica del Poder Judicial* — LOPJ) се предвижда съществуването на следните специализирани съдилища:

ТЪРГОВСКИ СЪДИЛИЩА

Търговските съдилища (*Juzgados de lo Mercantil*), действащи от 1 септември 2004 г., са специализирани съдилища. Те са част от системата на гражданско правораздаване.

ТЕРИТОРИАЛНА КОМПЕТЕНТНОСТ

Като цяло във всяка провинция има поне един търговски съд — със седалище в столицата на провинцията — с компетентност за цялата ѝ територия.

Търговски съдилища могат да бъдат установени също в градове, различни от столицата на провинцията, когато броят на населението, наличието на индустриални или търговски центрове или стопанска дейност са основание за това. Обхватът на компетентност на тези съдилища се определя в зависимост от изискванията по всеки отделен случай.

В рамките на една и съща автономна общност могат да се създават и търговски съдилища, чиято компетентност обхваща две или повече провинции.

ПРЕДЕЛИ НА КОМПЕТЕНТНОСТТА

Търговските съдилища разглеждат дела, заведени във връзка с **несъстоятелност**, при определените в приложимото право условия.

Търговските съдилища разглеждат също така въпроси от компетентността на системата на гражданското правораздаване, включително иски, при които упражняването на правото на иск е свързано с нелоялна конкуренция, индустриална собственост, интелектуална собственост и реклама, както и всички иски, предявени в рамките на тази правораздавателна система по силата на разпоредбите за търговските дружества и кооперациите.

Търговските съдилища са компетентни **да признават и да налагат изпълнението на чуждестранни осъдителни решения и други съдебни и арбитражни решения**, когато те засягат въпроси от тяхната компетентност, освен когато по силата на международни договори или други норми трябва да бъдат разгледани от друг съд.

ЖАЛБИ

Окръжните съдилища разглеждат предвидените в закона жалби срещу решения, постановени на първа инстанция от търговските съдилища, с изключение на произнесените по дела за несъстоятелност, с които се решават въпроси, свързани с трудовата заетост, като за тези случаи трябва да бъдат специализирани едно или няколко техни отделения, както е предвидено в разпоредбите на Органичния закон за съдебната власт.

Съгласно предвиденото в Органичния закон за съдебната власт в посочените в него случаи са възможни други форми на обжалване.

СЪДИЛИЩА ЗА ТЪРГОВСКАТА МАРКА НА ОБЩНОСТТА

Съдилища за търговската марка на Общността (*Juzgados de Marca Comunitaria*) са търговските съдилища в град Аликанте, доколкото са компетентни да разглеждат — изключително и на първа инстанция — всички дела, които са заведени по силата на разпоредбите на Регламент (ЕО) № 40/94 на Съвета от 20 декември 1993 г. относно търговската марка на Общността и Регламент № 6/2002 на Съвета от 12 декември 2001 г. за дизайн на Общността.

При упражняване на тази компетентност юрисдикцията на въпросните съдилища се простира върху цялата национална територия на Испания, като единствено за тези си цели те се наричат „Съдилища за търговската марка на Общността“.

Те са част от системата на гражданско правораздаване.

Освен това специализираното отделение или отделения на окръжния съд в Аликанте разглеждат също така — изключително и на втора инстанция — всички жалби, посочени в член 101 на Регламент № 40/94 на Съвета от 20 декември 1993 г. относно марката на Общността и Регламент № 6/2002 на Съвета от 12 декември 2001 г. за дизайн на Общността. При упражняване на тази компетентност юрисдикцията на въпросните съдилища се простира върху цялата национална територия на Испания, като единствено за тези си цели те се наричат „Съдилища за търговската марка на Общността“.

СЪДИЛИЩА ЗА МЕСТАТА ЗА ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА

Съдилищата за местата за лишаване от свобода (*Juzgados de Vigilancia Penitenciaria*) изпълняват правораздавателните функции, предвидени в Общия закон за местата за лишаване от свобода (*Ley General Penitenciaria*) по отношение на изпълнение на наказанията лишаване от свобода и мерките за сигурност, упражняване на съдебен контрол върху дисциплинарните правомощия на ръководствата на местата за лишаване от свобода, защита на правата и придобивките на лишените от свобода лица в затворите и други, посочени в закона въпроси. Те са част от системата на наказателно правораздаване.

ТЕРИТОРИАЛНА КОМПЕТЕНТНОСТ

В рамките на системата на наказателно правораздаване всяка провинция разполага с едно или повече съдилища за местата за лишаване от свобода.

В град Мадрид има едно или повече централни съдилища за местата за лишаване от свобода, които са компетентни за цяла Испания.

ПРЕДЕЛИ НА КОМПЕТЕНТНОСТТА

Съдилищата за местата за лишаване от свобода изпълняват правораздавателните функции, предвидени в Общия закон за местата за лишаване от свобода по отношение на изпълнение на наказанията лишаване от свобода и мерките за сигурност, упражняване на съдебен контрол върху дисциплинарни правомощия на ръководствата на местата за лишаване от свобода, защитата на правата и придобивките на лишените от свобода лица в затворите и други, посочени в закона въпроси.

ЖАЛБИ

Окръжните съдилища разглеждат предвидените в закона жалби срещу решения, постановени от съдилищата за местата за лишаване от свобода в съответната провинция.

Съгласно предвиденото в Органичния закон за съдебната власт в посочените в него случаи са възможни други форми на обжалване.

СЪДИЛИЩА ЗА НЕПЪЛНОЛЕТНИ ТЕРИТОРИАЛНА КОМПЕТЕТНОСТ

Във всяка провинция има поне един съд за непълнолетни (*Juzgado de Menores*) — със седалище столицата на провинцията — с компетентност за цялата ѝ територия.

В град Мадрид действа Централен съд за непълнолетни, който е компетентен за цяла Испания и който разглежда делата, посочени в законодателството, уреждащо наказателната отговорност на малолетни или непълнолетни лица.

ПРЕДЕЛИ НА КОМПЕТЕТНОСТТА

Съдилищата за непълнолетни са компетентни да разглеждат предполагаеми престъпления, извършени от лица на възраст между 14 и 18 години.

Съдиите в съдилищата за непълнолетни упражняват функциите, определени от законите, отнасящи се до малолетни или непълнолетни лица, извършили деяния, квалифицирани като престъпления, както и други отредени им по закон функции, свързани с малолетни или непълнолетни лица.

ЖАЛБИ

Окръжните съдилища разглеждат предвидените в закона жалби срещу решения, постановени от съдилищата за непълнолетни в съответната провинция.

Съгласно предвиденото в Органичния закон за съдебната власт в посочените в него случаи са възможни други форми на обжалване.

СЪДИЛИЩА ЗА НАСИЛИЕ НАД ЖЕНИ ТЕРИТОРИАЛНА КОМПЕТЕТНОСТ

Във всеки съдебен район има поне един съд за насилие над жени (*Juzgado de Violencia sobre la Mujer*) — със седалище столицата на провинцията — с компетентност за цялата ѝ територия. Съдилищата приемат името на общината, в която се намира седалището им.

По предложение на Генералния съвет на съдебната власт, а когато е приложимо — въз основа на доклад на правителството на автономната общност в случаите, когато правораздаването е прехвърлено на тази автономна област, правителството може да разшири с Кралски указ компетентността на специфичните съдилища за насилие над жени до два или повече съдебни района в една и съща провинция.

Въз основа на доклад на управителните камари (*Salas de Gobierno*) Генералният съвет на съдебната власт може да разреши в тези юрисдикции, в които това се изисква, както и според натовареността с дела, разглежданите от тези съдилища дела да могат да се поемат от първоинстанционния следствен съд (*Juzgado de Primera Instancia e Instrucción*) или местния наказателен съд (*Juzgado de Instrucción*), според случая.

В съдебни райони, в които има единствено първоинстанционен следствен съд, той поема разглеждането на делата, които са от компетентността на съдилищата за насилието над жени.

Те са част от системата на наказателно правораздаване.

ПРЕДЕЛИ НА КОМПЕТЕТНОСТТА

Съдилищата за насилие над жени разглеждат, в рамките на наказателноправната система и съобразно всеки отделен случай на процедури и жалби, предвидени в Наказателно-процесуалния кодекс (*Ley de Enjuiciamiento Criminal*), наред с другото, следните примерни случаи :

Разследване по искове за търсене на наказателна отговорност за престъпления, посочени в разделите на Наказателния кодекс (*Código Penal*), отнасящи се до убийство, аборт, телесна повреда, увреждания на плода, противозаконно лишаване от свобода, престъпления срещу моралната неприкосновеност, срещу сексуалната свобода, срещу правото на неприкосновеност на личния живот и правото на зачитане на личния имидж и доброто име, или всякакво друго престъпление, извършено чрез насилие или заплаха, когато тези престъпления са насочени срещу настояща или бивша съпруга или жена, която е или е била обвързана с извършителя чрез аналогична емоционална връзка, независимо от това дали е съжителствала с него или не, както и тези, извършени срещу потомството, собствено или на съпругата, или на неключилата брак партньорка, или срещу малолетни или непълнолетни лица, или законно припознати лица с увреждания, съжителстващи с извършителя или намиращи се фактически под надзора, защитата, настойчивостта, грижата или попечителството на съпругата или на неключилата брак партньорка, когато е извършен също и акт на насилие, основано на пола.

Разследване по искове за търсене на наказателна отговорност за каквото и да е престъпление срещу семейните права и задължения, когато жертвата е някое от посочените в предходния параграф лица.

Издаване на съответните разпоредения за защита на жертвите, независимо от правомощията на дежурния съдия (*Juez de Guardia*).

Разглеждане и произнасяне по дребни нарушения, по които съдилищата са компетентни съгласно закона, когато жертвата е някое от посочените в предходния параграф лица.

Постановяване и изпълнение на инструменти за взаимно признаване, свързани с решения по наказателни дела в рамките на Европейския съюз, по които те са компетентни.

Разследване по искове за търсене на наказателна отговорност за нарушение, предвидено и наказуемо съгласно член 468 от Наказателния кодекс, когато лицето, пострадало от престъплението, във връзка с което е нарушена присъда, охранителна мярка или мярка за сигурност, е настоящата или бившата съпруга или жена, която е или е била обвързана с извършителя чрез аналогична емоционална връзка, независимо от това дали е съжителствала с него или не, както и тези, извършени срещу потомството, собствено или на съпругата, или на неключилата брак партньорка, или срещу малолетни или непълнолетни лица, или законно признати лица с увреждания, съжителстващи с извършителя или намиращи се под надзора, защитата, настойчивостта или грижата на съпругата или неключилата брак партньорка.

Съдилищата, разглеждащи дела за насилие над жени, могат да разглеждат в рамките на гражданскоправната система и съобразно всеки отделен случай на процедури и жалби, предвидени в Гражданския процесуален кодекс (*Ley de Enjuiciamiento Criminal*), наред с другото, следните примерни въпроси:

въпроси, свързани с родство, майчинство и бащинство;

въпроси, свързани с унищожаване на брака, раздяла и развод;

въпроси, свързани с отношенията между баща и дете;

въпроси, свързани с осиновяване или изменение на мерки, свързани със семейството;

въпроси, свързани изключително с упражняването на родителски права върху деца или плащания за издръжка, претендирани от единия родител спрямо другия от името на децата;

въпроси, свързани с необходимост от съгласие за осиновяване;

въпроси, свързани с оспорване на административни актове относно защитата на малолетни или непълнолетни лица.

Съдилищата за насилие над жени имат изключителна и извънредна компетентност в рамките на гражданскоправната система, когато са налице едновременно следните условия:

В случай на гражданско производство, свързано с някои от въпросите, посочени в предходния параграф.

Някоя от страните в гражданското производство е жертва на актове на насилие, основано на пола.

Някоя от страните в гражданско производство е привлечена под отговорност като извършител, подбудител или необходим съучастник в извършването на актове на насилие, основано на пола.

Наказателните производства са образувани в съдилищата за насилие над жени по отношение на престъпления или простъпки като последица от акт на насилие срещу жени или е издадена заповед за защита по отношение на жертва на насилие, основано на пола.

Ако съдията прецени, че представените му деяния очевидно не представляват проява на насилие, основано на пола, той може и да отхвърли иска, като го отнесе към съответния съд.

Във всички тези случаи не се допуска медиация.

ЖАЛБИ

Окръжните съдилища разглеждат предвидените в закона жалби срещу решения, постановени от съдилища на съответната провинция за насилие над жени.

Съгласно предвиденото в Органичния закон за съдебната власт в посочените в него случаи са възможни други форми на обжалване.

СПЕЦИАЛИЗИРАНИ СЪДИЛИЩА, СЪЗДАДЕНИ С РЕШЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ СЪВЕТ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

В Испания специализирани съдилища, които не предполагат нарушение на принципа на единството в правораздаването, доколкото се вписват в петте правораздавателни системи, могат да се създават не само когато произтичат конкретно от Органичния закон за съдебната власт, както и в случаят с търговските съдилища, тези за непълнолетни и за насилие над жени, а по силата на член 98 от посочения по-горе закон могат да бъдат създадени от Генералния съвет на съдебната власт, както и в случаят със съдилищата по семейни въпроси (*Juzgados de Familia*), съдилищата за ипотечни изпълнения (*Juzgados de Ejecución Hipotecaria*) и съдилищата за изпълнителни производства (*Juzgados de Ejecutorias*).

Други специализирани съдилища

С член 117, дял VI от Конституцията на Испания от 1978 г. се налага принципът за единство в правораздаването, който е в основата на организацията и дейността на националните съдилища.

Този принцип се изразява в наличието на единно правораздаване, представено от единно тяло от съдии и магистрати, които са част от общата компетентност.

Конституцията на Испания постановява, че правосъдието произтича от хората и се управлява от името на краля от съдиите и магистратите, членове на съдебната власт, които са независими, несменяеми, отговарят за своите действия и се подчиняват единствено на върховенство на закона.

Съдиите и магистратите могат да бъдат освободени, отстранени, прехвърлени или пенсионирани само въз основа и при спазване на предвидените в закона гаранции.

Упражняването на съдебната власт при всякакъв вид действия както при произнасянето, така и при изпълнението на съдебни решения се осъществява изключително от определените със закон съдилища в съответствие с правилата за компетентност и процедурите, които могат да бъдат установени в тях.

Съдилищата не упражняват правомощия извън тези, които са посочени в следващата подточка, и тези, които са им изрично възложени по закон като гаранция за всяко право.

Извън съдебната система в различни глави от самата Конституция се предвижда съществуването на две конституционни съдилища. Те работят напълно независимо и безпристрастно, като се подчиняват единствено на върховенството на закона.

Това са Конституционният съд (*Tribunal Constitucional*) и Сметната палата (*Tribunal de Cuentas*).

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Испанският Конституционен съд е орган извън съдебната власт.

Той е върховният тълкувател на Конституцията, независим от другите конституционни органи и се подчинява единствено на Конституцията и на съответния Органичен закон.

Той е единствен по рода си и е компетентен за цялата територия на Испания.

СЪСТАВ

Състои се от дванадесет магистрати, назначени от краля. Четирима от тези магистрати са предложени от Конгреса на депутатите (*Congreso de los Diputados*), като се изисква мнозинство от три пети от членовете му; четирима са предложени от Сената (*Senado*), като се изисква същото мнозинство; двама са предложени от Правителството и двама от Генералния съвет на съдебната власт. Назначените магистрати избират от своя състав председател и заместник-председател.

ПРЕДЕЛИ НА КОМПЕТЕНТНОСТТА

Конституционният съд разглежда по определения от закона начин случаи като следните:

Жалби по обявяване за противоконституционни на закони, подзаконови нормативни актове или актове със силата на закон.

Жалби, свързани с нарушение на гражданските права и свободи, посочени в член 53, параграф 2 на Конституцията.

Конституционни спорове за компетентност между държавата и автономните общности или между самите автономни общности.

Спорове между конституционните органи на държавата.

Изявления относно конституционността на международните договори.

За повече информация вж.: [Конституционен съд](#)

СМЕТНА ПАЛАТА

Сметната палата е върховен одитен орган за финансовите операции и икономическото управление на държавата, както и на публичния сектор.

Без да накърнява собствената си компетентност, Сметната палата е част от законодателната власт и се отчита директно пред испанския парламент (*Cortes Generales*).

СЪСТАВ

Състои се от дванадесет членове, наречени одитори (*Consejeros de Cuentas*), шестима от тях са назначени от Конгреса на депутатите, а шестима — от Сената. Те работят според принципите на независимост, несменяемост и се подчиняват на същите правила за несъвместимост на длъжността както съдиите.

ФУНКЦИИ

Сметната палата има две функции:

Одитна функция, която е външна, постоянна и изчерпателна; проверява дали се спазват принципите на законосъобразност, ефективност и икономичност в икономическата и финансовата дейност на публичния сектор.

Правораздавателната функция представлява разглеждане на дела за финансова отговорност срещу лицата, натоварени с управлението на публичното имущество, приходи или ценни книжа, като целта ѝ е да опази целостта на обществените фондове, ако тя е накарена поради злоупотреба, поради непредоставяне на пълни или подходящи доказателства, или поради други причини или действия.

За повече информация вж.: [Сметна палата](#).

ОБИЧАЙНИ СЪДИЛИЩА

Съгласно член 125 на Конституцията са признати като една от формите на публично участие в правораздаването.

В член 19 от Органичния закон за съдебната власт за обичайни съдилища са признати (*tribunales consuetudinarios*) Трибуналът за водите в низината на Валенсия (*Tribunal de las Aguas de la Vega Valencia*) и Съветът на старейшините в Мурсия (*Consejo de Hombres Buenos de Murcia*). И двете са обичайни институции, разглеждащи въпроси, свързани с управлението на водите.

От 2009 г. насам тези две испански обичайни съдилища са включени в представителния списък на нематериалното културно наследство на човечеството и представляват живо доказателство за способността на групи хора да създават по демократичен начин сложни институции, съставени от техни собствени членове.

Трибунал за водите в низината на Валенсия

Това е най-старата съдебна институция в Европа.

Териториалният обхват на дейността му е Валенсия.

Съставен е от осем членове, които са избрани демократично измежду земеделските стопани в Huerta Valenciana (земеделския район на Валенсия). Компетентността му обхваща справедливото разпределение на водите между отделните собственици на земеделски земи, разрешаването на спорове, възникнали между земеделски стопани, и налагането на съответни санкции за нарушения на разпоредбите за напояването.

Съвет на старейшините в Мурсия

Съветът на старейшините в Мурсия датира от Средновековието. От 1849 г. той е институционализиран и се регулира като върховен орган за правосъдие в Huerta de Murcia (земеделския район на Мурсия). Съветът е съставен от председател, секретар и петима членове с право на глас.

Съветът на старейшините в Мурсия заседава публично всеки четвъртък в залата на местния съвет и се произнася по всяко дело по време на заседанието си същия ден или най-късно по време на следващото си заседание. Решенията се произнасят пряко и въз основа на мнозинството гласове, като при равен брой гласове решаващ е този на председателя. Санкциите, наложени с решенията на Съвета на старейшините в Мурсия, са изключително парични по своето естество. Решенията на този съдебен орган са окончателни, неотменими и имат изпълнителна сила.

За повече информация вж.: [Съвет на старейшините](#).

Връзки по темата.

[ГЕНЕРАЛЕН СЪВЕТ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ В ИСПАНИЯ](#)

[ИСПАНСКИ КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД](#)

[ИСПАНСКАТА СМЕТНА ПАЛАТА](#)

[ОБИЧАЙНИ СЪДИЛИЩА В ИСПАНИЯ](#)

Последна актуализация: 29/06/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [fr](#) е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Специализирани съдилища - Франция

В този раздел ще намерите преглед на конституционните и административни съдилища във Франция.

Конституционен съвет

Конституционният съвет (*Conseil constitutionnel*), учреден с Конституцията на V-та република на 4 октомври 1958 г., не стои начело на йерархична структура от общи или административни съдилища. В този смисъл той не се явява **Върховен съд**.

Конституционният съвет се състои от **девет членове**, чийто състав се обновява с по една трета на всеки три години. Неговите членове се назначават за **мандат от девет години, без право на подновяване**, като се назначават по трима съответно от президента на републиката и от председателите на всяка от камарите на парламента (Сената и Националното събрание). **Бившите президенти на републиката** по право са пожизнени членове на Конституционния съвет, ако не заемат функции, несъвместими с мандата на член на Съвета, като в такъв случай не могат да участват в заседанията му.

Председателят на Конституционния съвет се назначава от президента на републиката измежду неговите членове.

Няма изискване за възраст или професия по отношение на членовете на Конституционния съвет. Длъжността на член на Съвета обаче е **несъвместима** с тази на член на правителството или на Икономическия и социален съвет, както и с изборен мандат от какъвто и да е вид. Освен това спрямо неговите членове се прилагат същите критерии за професионална несъвместимост, като прилаганите спрямо членовете на Националното събрание и на Сената.

Конституционният съвет е **постоянен орган**, неговите заседания се провеждат с оглед на жалбите, с които е сезиран. Той няма отделения и заседава и се произнася само в **пленарни заседания**. Разискванията се подчиняват на **правилото за кворум**, по силата на което е необходимо действителното присъствие на **седем съдии**. В случай на разделение на гласовете поравно решаващ е гласът на председателя. Не е възможно поддържането на особено мнение. Обсъжданията в заседанията и пленарните заседания, както и гласуванията **не са публични, нито се публикуват**.

Процедурата е писмена и следва принципа на състезателност. Въпреки това при спорове по въпроси, свързани с избирателния процес, страните могат да поискат да бъдат изслушани. Освен това, когато се разглеждат приоритетни въпроси за конституционност, страните или техните представители могат да изложат устно своите доводи в заседанието.

Функция на неговата предметна компетентност, **правомощията** на Конституционния съвет могат да бъдат разделени на две категории.

Правораздавателна компетентност, която обхваща два отделни вида спорове:

Спорове във връзка с нормативни актове

Предварителният **контрол за конституционност** (*contrôle de constitutionnalité préventif*) е абстрактен и не е задължителен за обикновените закони или международните договори, но е задължителен за устройствените закони (*lois organiques*) и процедурните правилници на камарите на парламента. Той се упражнява чрез жалба след гласуването в парламента, но преди обнародването на закона, ратифицирането или одобряването на международния договор или влизането в сила на процедурните правилници на двете камари. Незадължителното сезиране може да се осъществи по инициатива на политически орган (президента на републиката, министър-председателя, председателя на Националното събрание или на Сената) или на 60 депутати или 60 сенатори.

На 1 март 2010 г. с влизането в сила на „приоритетния въпрос за конституционност“ (*question prioritaire de constitutionnalité*) беше въведен извънредния **контрол за конституционност** (*contrôle de constitutionnalité par voie d'exception*). След тази дата в хода на съдебното производство всеки ищец или ответник може да оспорва дадена законодателна разпоредба на основание, че тя е несъвместима с правата и свободите, гарантирани от Конституцията. Конституционният съвет може да бъде сезиран само от Върховния административен съд (*Conseil d'État*) или от Върховния касационен съд (*Cour de cassation*), който се произнася в срок от три месеца.

Конституционният съвет контролира **разделението на правомощията** за приемането на закони и подзаконови актове, като той може да бъде сезиран по време на законодателната процедура от председателя на камарата, която разглежда съответната мярка (Националното събрание или Сената), или от правителството, или, след приключване на законодателния процес — от министър-председателя, за да смени статута на дадена законова норма в подзаконова.

Спорове във връзка с избори и референдуми

Конституционният съвет се произнася по **редовността на избора на президента на републиката** и по **проведените референдуми**, чиито резултати обявява. Той също така се произнася по редовността на избора, правилата за допустимост и дисквалификация, както и съвместимостта или несъвместимостта с условията за избор на парламентарните членове.

Сезирането на Съвета по избирателни въпроси може да бъде направено от всеки гласуващ, като тези случаи се увеличиха значително в резултат на гласуването на законодателството за организацията и контрола на избирателните разходи, по които Съветът се явява въззивен съд за кандидатите, участващи в парламентарни и президентски избори.

Консултативна роля

Конституционният съвет дава становище, когато към него се обърне официално за консултация държавният глава относно прилагането на **член 16 от Конституцията** (относно **пълномощията в период на криза**) и след това по отношение на решенията, приети в този контекст.

Освен това правителството се обръща към Конституционния съвет за консултация **относно текстовете, свързани с организирането на избори за президент на републиката и на референдуми**.

Всички решения са изложени под една и съща форма и съдържат:

позовавания на приложимите текстове и процесуалните стъпки;

представените мотиви, в които се анализират изложените правни основания, посочват се приложимите принципи и се отговаря на жалбата; диспозитива, обособен в членове, в които се постановява приетото решение.

Решенията са задължителни за публичните органи и всички административни и съдебни органи. Те не подлежат на **обжалване**. **Силата на пресъдено нещо** се отнася не само до диспозитива на решението, но и към мотивите, които са неговото основание. Конституционният съвет приема обаче молби за поправка на фактически грешки.

Разпоредба, която е била обявена за противоконституционна при предварителния контрол за конституционност, не може да бъде обнародвана или прилагана.

Разпоредба, която е била обявена за противоконституционна вследствие на приоритетен въпрос за конституционност, се отменя с публикуването на решението на Конституционния съвет или на по-късна дата, определена в това решение. Съветът определя условията и границите, в рамките на които могат да бъде оспорени последиците от действието на разпоредбата.

Резултатите от решенията по споровете по избирателни въпроси са разнообразни и варират от анулиране на бюлетини до анулиране на самите избори, и може да доведат до обявяване на това че кандидатът не отговаря на условията и/или че избраното лице трябва да се оттегли от служба.

Решенията се **съобщават** на страните и се **публикуват** в **Държавен вестник на Френската република** (*Journal officiel de la République française*). В случай на предварителен контрол за конституционност се публикуват и всички молби от страна на парламента и становищата на правителството.

Всички решения на Съвета от неговото създаване до сега могат да бъдат намерени на [уебсайта на Конституционния съвет](#).

Административни съдилища

Функции на административните съдилища

Административните актове подлежат на контрол от **административните съдилища, които са независими от администрацията** (разделяне на административната от съдебната функция) и различни от общите съдилища (съдебен дуализъм). Контрол може да се упражнява и от административните органи, но решенията им също подлежат на съдебен контрол.

Административните съдилища (*tribunaux administratifs*) са **съдилища от първа инстанция, които разглеждат делата по общия ред**.

Специализираните административни съдилища обаче са многобройни и разнообразни и включват:

финансови съдилища (регионални сметни палати (*chambres régionales des comptes*) и Сметната палата (*Cour des comptes*),

съдилища по въпросите на социалното подпомагане (комисии по департаменти (*départements*) и централната комисия за социална помощ),

професионални дисциплинарни съдилища (Съд по бюджетна и финансова дисциплина (*Cour de discipline budgétaire et financière*), Висш съдебен съвет (*Conseil supérieur de la magistrature*), професионални дисциплинарни органи, университетски органи и т.н.).

Техните решения по правило се обжалват пред **административните апелативни съдилища** (*cours administratifs d'appel*), чиито решения на свой ред могат да бъдат отнесени за касационно обжалване пред **Върховния административен съд** (*Conseil d'État*). В рамките на тази функция, подобно на Върховния касационен съд, Върховният административен съд упражнява единствено контрол за правилното прилагане на процесуалните и материалните норми в оспорваните пред него съдебни решения но освен това Върховният административен съд е съд от първа и последна инстанция по отношение на някои спорове, например при оспорване на подзаконовите актове на министрите.

Споровете за подсъдност между двата вида съдилища се разрешават от Съда по споровете за подсъдност (*Tribunal des conflits*), съставен на паритетен принцип от членове на Върховния касационен съд и на Върховния административен съд. Конституционният съвет следи за конституционсообразността на законите и не е компетентен по отношение на административните актове или действия.

Вътрешна организация на административните съдилища

Административните съдилища (които са 42 на брой) и **административните апелативни съдилища** (които са 8 на брой) са организирани в отделения, чиито брой и специализация варират в зависимост от личния състав на съда и избраната от ръководителя на съда вътрешна

организация. От своя страна Върховният административен съд има само едно отделение със съдебни функции — отделението за съдебни спорове (*Section du contentieux*), а останалите отделения, наречени „административни“, осигуряват консултативната функция на Върховния административен съд.

Отделението за съдебни спорове има 10 подразделения, специализирани в различни области на съдебните спорове. Съдебният състав, който се произнася по споровете по общия ред, обединява две от тези подразделения (девет членове). Ако делото е по-сложно или обществено значимо, то може да бъде разглеждано от отделението за съдебни спорове (в състава влизат председателите на подразделенията, председателят на отделението и неговите заместници — 17 членове) или от Общото събрание за съдебни спорове (*Assemblée du contentieux*) (то е съставено от председателите на отделенията и се оглавява от заместник-председателя на Върховния административен съд — 13 членове)

Статут на членовете на административните съдилища

Членовете на административните съдилища традиционно не се наричат „магистрати“ (*magistrats*) по смисъла на френската Конституция, тъй като този термин е запазен за членовете на общите съдилища. Техният статут е този на държавни служители. Поради тази причина дълго време законодателството, приложимо по отношение на членовете на административните съдилища, не включваше никакво специално правило, различно от правилата, приложими по отношение на останалите държавни служители. През осемдесетте години на XX в. обаче **тази ситуация претърпя развитие, в резултат на което тяхната независимост беше укрепена**, така че преобладаващата днес тенденция е те да бъдат приобщавани към магистратите. Те са наречени по този начин в някои нормативни текстове, а и всички правила, уреждащи кариерното им развитие, им осигуряват *de facto* пълна независимост.

Докато съдиите от общите съдилища са обединени в една структура, съдиите от административните съдилища принадлежат към две различни структури (*corps*): тази на членовете на Върховния административен съд и тази на членовете на първоинстанционните административни съдилища и административните апелативни съдилища.

Независимо от това, че правилата, уреждащи статута на тези две структури, дълго време бяха разпокъсани в различни нормативни актове, статутът на членовете на Върховния административен съд, както и този на членовете на първоинстанционните административни съдилища и административните апелативни съдилища, вече се уреждат от разпоредбите на Кодекса на административното правосъдие.

Бази данни с правна информация в тези области

Базите данни с правна информация във Франция са обект на обществена услуга за разпространение в интернет. Уебсайтът **Légifrance** съдържа: в базата данни „JADE“ — решенията на Върховния административен съд, на Съда за решаване на спорове, на административните апелативни съдилища и избрани решения на първоинстанционните административни съдилища; в базата данни „CONSIST“ — решенията на Конституционния съвет.

Достъпът до базата данни безплатен ли е?

Да, достъпът до базата данни е **безплатен**.

Кратко описание на съдържанието

Базата данни „JADE“ съдържа 230 000 решения и в нея годишно се въвеждат 12 000 нови решения, а базата данни „CONSTIT“ съдържа 3 500 решения и в нея годишно се въвеждат 150 нови решения.

Връзки по темата

Компетентност на съдилищата — Франция

Последна актуализация: 17/01/2017

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Хърватия

Специализираните съдилища са търговските съдилища (*trgovački sudovi*) и административните съдилища (*upravni sudovi*) в качеството им на съдилища от първа инстанция, и Висшият съд за простъпки на Република Хърватия (*Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske*), Висшият търговски съд на Република Хърватия (*Visoki trgovački sud Republike Hrvatske*) и Висшият административен съд на Република Хърватия (*Visoki upravni sud Republike Hrvatske*) в качеството им на второинстанционни съдилища.

Области на компетентност:

Търговски съдилища

В Република Хърватия има девет търговски съдилища (Загреб, Сплит, Риека, Осиек, Биеловар, Вараздин, Задар, Пазин, Дубровник), които:

вземат решения по спорни и безспорни производства, когато това е предвидено в специален закон;
са компетентни по въпроси, касаещи вписванията, и поддържат съдебни регистри;
вземат решения по заявленията за учредяване, осъществяване на дейност и прекратяване на дружества;
произнасят се по исканията за откриване на производство по несъстоятелност и осъществяват съдебен контрол върху процедурите, предшествващи производствата по несъстоятелност, и върху самото производство по несъстоятелност;
вземат решения за вписването в Регистъра на корабите и яхтите в сферите на компетентност на търговските съдилища съгласно Кодекса на морското корабоплаване, по ограничаването на отговорността на собствениците на кораби и по жалбите срещу окончателното разпределение на претърпените вреди при обща авария, освен ако в закон не е предвидено друго за определен вид дела;
провеждат производствата за признаване на чуждестранни съдебни решения и на арбитражни решения по търговски спорове;
извършват действия за обезпечаване на доказателства в производствата от тяхната компетентност;
налагат обезпечителни мерки в производства и във връзка с производства, попадащи в тяхната компетентност;
предоставят международна правна помощ, като събират доказателства по търговски дела;
изпълняват други функции, предвидени по закон.

Търговски съдилища в Република Хърватия

Административни съдилища

В Република Хърватия има четири административни съдилища, намиращи се в Загреб, Сплит, Риека и Осиек, като те имат следната компетентност:

разглеждат жалби срещу индивидуални административни актове на публичноправни органи,
разглеждат жалби срещу действия на публичноправни органи,

разглеждат жалби срещу неизпълнение на задължение за издаване на индивидуални административни актове или неизпълнение на задължение от страна на публичноправен орган за предприемане на действия в рамките на законоустановения срок, разглеждат жалби срещу административни споразумения и изпълнението на административни споразумения, произнасят се в други случаи, предвидени по закон.

Административни съдилища в Република Хърватия

Висш съд за простъпки на Република Хърватия

Разглежда обикновените жалби срещу решения на районните съдилища по дела за простъпки и срещу решенията на публичните органи, натоварени с провеждането на първоинстанционни наказателни производства, когато това е предвидено в специален закон.

Разглежда споровете за подсъдност между районните съдилища по дела за простъпки.

Разглежда касационните жалби (извънредни средства за правна защита) срещу окончателни решения за нарушения, когато това е предвидено в специален закон.

Разглежда жалби в случаи на международно съдебно сътрудничество с държави — членки на ЕС, в областта на простъпките, попадащи под неговата юрисдикция.

Упражнява надзор върху работата на съдиите, разглеждащи дела за простъпки.

Изпълнява други функции, предвидени от закона.

Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske (Висш съд за простъпки на Република Хърватия)

Ulica Augusta Šenoje 30

10 000 Zagreb

Тел.: +385 1 480 75 10

Факс: +385 1 461 12 91

Електронна поща: predsjednik@vpsrh.pravosudje.hr

 <http://sudovi.pravosudje.hr/VPSRH/>

Висш търговски съд на Република Хърватия

Разглежда жалби срещу решения, постановени на първа инстанция от търговските съдилища.

Решава спорове за местна подсъдност между търговските съдилища и се произнася по прехвърлянето на компетентност между търговските съдилища.

Изпълнява други функции, предвидени от закона.

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (Висш търговски съд на Република Хърватия)

Berislavićeva 11

10 000 Zagreb

Тел.: +385 1 489 68 88

Факс: +385 1 487 23 29

 <http://www.vtsrh.hr/>

Висш административен съд на Република Хърватия

Разглежда жалби срещу решения и обжалваеми определения и разпоредения на административните съдилища.

Произнася се по законосъобразността на общите административни актове.

Решава споровете за подсъдност между административните съдилища.

Произнася се в други случаи, предвидени по закон.

Visoki upravni sud Republike Hrvatske (Висш административен съд на Република Хърватия)

Frankopanska 16

10 000 Zagreb

Тел.: +385 1 480 78 00

Факс: +385 1 480 79 28

 <http://www.upravnisudrh.hr/>

Последна актуализация: 20/05/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Италия

Настоящият раздел съдържа информация относно организацията на специализираните съдилища в Италия.

Специализирани съдилища — Въведение

Правораздаването в Италия се осъществява в името на италианския народ и съгласно Конституцията на Италия съдилищата са подчинени единствено на закона. Съгласно член 102 от Конституцията съдебната власт се упражнява от обикновени съдилища, които са създадени и се управляват съгласно правилата на съдебната система: това означава, че не могат да се създават извънредни или специални съдилища (различни от тези, които са изрично предвидени). Могат да се създават единствено специализирани отделения към обикновените съдилища, като в тях участват и квалифицирани граждани, които не са членове на съдебното съсловие. В самата Конституция обаче се предвиждат съдилища, които не са част от съдебната система (обикновените съдилища).

Специализирани съдилища

Що се отнася до гражданскоправни въпроси (в най-общ смисъл), италианските съдилища се подразделят на „обикновени“ и „административни“ съдилища. **Административните** съдилища са компетентни да защитават законните интереси и — в специални, предвидени от закона области — индивидуалните права в отношенията със структурите на държавното управление. Административни съдилища са: Регионалният административен съд (*Tribunale Amministrativo Regionale* — TAR), който разглежда делата като първа инстанция, и Държавният съвет (*Consiglio di Stato*), който е апелативен съд. Обикновените съдилища са компетентни по дела относно „субективни права“; административните съдилища са компетентни по дела относно „законни интереси“. Административнопроцесуалният кодекс (*codice di giustizia amministrativa*), в който са посочени и видовете компетентност, е приет със Законодателен указ № 104/2010 (*decreto legislativo n. 104 del 2010*). **Административнопроцесуалният кодекс (CGA)** е достъпен безплатно на френски, английски и немски език.

Наред с това има и правораздавателен орган по счетоводни въпроси — **Сметната палата** (*Corte dei conti*). Тя е компетентна по въпроси, свързани с публичното счетоводство, и по други въпроси, предвидени от закона. Кодексът за правораздаване в областта на счетоводството (*codice di giustizia contabile*) се съдържа в Законодателен указ № 174/2016 (*decreto legislativo n. 174 del 2016*).

В Италия има също така **данъчни съдилища**, като правилата за работата им са установени със Законодателен указ № 546/1992 (*decreto legislativo n. 546 del 1992*). Данъчната компетентност се упражнява от провинциалните данъчни съдилища (*commissioni tributarie provinciali* — СТР), които разглеждат делата като първа инстанция, и от регионалните данъчни съдилища (*commissioni tributarie regionali* — СТР), които действат като апелативни съдилища. Данъчните съдилища са компетентни да разглеждат всички спорове, свързани с всякакви видове данъци и данъчни задължения, независимо от наименованието им, включително регионални, провинциални и общински данъци, а така също споровете за вноски към италианската национална здравна служба (*Servizio sanitario nazionale*), за допълнителни налози и данъци, за съответните санкции, за акцесорните лихви, както и за всички останали акцесорни такси.

Постановените от специализираните съдилища решения могат да бъдат обжалвани пред Върховния касационен съд (*Corte Suprema di Cassazione*) на основание нарушение на материалния закон (член 111 от Конституцията).

Последна актуализация: 18/01/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Кипър

В Република Кипър функционират следните специализирани съдилища:

административен съд (*Διοικητικό Δικαστήριο*)

съд по семейни дела (*Οικογενειακό Δικαστήριο*)

съд по трудови спорове (*Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών*)

трибунал за регулиране на наемните цени (*Δικαστήριο Ελέγχου Ενοικιάσεων*)

Административен съд за международна закрила (*Διοικητικό Δικαστήριο Διεθνούς Προστασίας*)

военен съд (*Στρατιωτικό Δικαστήριο*).

Специализирани съдилища

Административен съд (*Διοικητικό Δικαστήριο*)

Административният съд разполага с изключителна компетентност да разглежда на първа инстанция жалби по член 146 от Конституцията срещу всяко решение, действие или бездействие на лица или органи, упражняващи административни правомощия. Административният съд може да отмени всеки подлежащ на принудително изпълнение административен акт, приет в нарушение на предоставените правомощия или при злоупотреба с власт, или който противоречи на закона или Конституцията. Когато обжалването се отнася до данъчни въпроси или международно охранително производство, съдът може измени изцяло или частично съответното решение или акт.

Съд по семейни дела (*Οικογενειακό Δικαστήριο*)

От изключителната компетентност на съда по семейни дела е да разглежда искиви молби за развод, упражняване на родителски права върху деца, издръжка и имуществени спорове между съпрузи, които са членове на гръцката православна църква.

Ако страните принадлежат към някоя от останалите религиозни групи в Кипър, а именно: арменци, маронити или римокатолици, компетентен по горепосочените дела е Съдът по семейни дела за религиозните групи.

Функционират три съдилища по семейни дела — едно за района на Никозия и Кирения, едно за района на Лимасол и Пафос и едно за района на Ларнака и Фамагуста. Освен това функционира един Съд по семейни дела за религиозните групи за територията на цялата държава Кипър със седалище в Никозия.

Делата, по които е сезиран съдът по семейни дела, се разглеждат от един съдия, с изключение на исковите молби за развод, които се разглеждат от състав, включващ трима съдии.

Съд по трудови спорове (*Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών*)

От изключителната компетентност на съда по трудови спорове е да разглежда всички трудови спорове, произтичащи от прекратяване на трудови правоотношения, например във връзка с изплащането на обезщетение за незаконно уволнение (освен в случаите, в които исканата сума надвишава равностойността на работната заплата за две години, като в този случай компетентността се предоставя на районния съд),

обезщетение за неспазено предизвестие, обезщетения при уволнения и искове, произтичащи от трудовия договор, каквито са исковите за неизплатени работни заплати, годишен отпуск, 13-та заплата или допълнителни възнаграждения. Той също така е компетентен да разглежда всички граждански искиове, предявявани на основание Закона за закрила на майчинството (*Ο περί Προστασίας της Μητρότητας Νόμος*), дела за неравнопоставено третиране и сексуален тормоз на работното място и спорове между пенсионни фондове (*Ταμεία Πρόνοιας*) и техните членове. Съдът по трудови спорове разглежда делата в състав от председател или съдия, който е член на Съдебната служба на републиката (*Δικαστική Υπηρεσία της Δημοκρατίας*), и двама непрофесионални членове, назначени по препоръка на представителите на работодателите и представителите на работниците. Непрофесионалните членове имат изцяло консултативна роля.

Понастоящем в Кипър функционират три трибунала по трудови спорове със седалища в Никозия, Лимасол и Ларнака.

Трибунал за регулиране на наемните цени (*Δικαστήριο Ελέγχου Ενοικιάσεων*)

Трибуналят за регулиране на наемните цени е компетентен да разглежда дела за възстановяване на владение върху отдаден под наем имот, определяне на справедливи наемни цени и всички други свързани или допълнителни въпроси.

В състава на всеки трибунал за регулиране на наемните цени влизат председател, който е представител на съдебната власт, и други двама членове, предложени от представители на наемателите и наемодателите. Тези членове имат изцяло консултативна роля. Трибуналят има две камари.

Административен съд за международна закрила (*Διοικητικό Δικαστήριο Διεθνούς Προστασίας*)

Административният съд за международна закрила разполага с изключителна компетентност да разглежда като първа инстанция жалбите на лица, поискали убежище, подадени на основание член 146 от Конституцията срещу решение, прието съгласно Закона за бежанците, или срещу бездействие да се предприемат действия, предвидени в същия закон.

Военен съд (*Στρατιωτικό Δικαστήριο*)

Военният съд е компетентен да разглежда дела за престъпления, извършени от военен персонал в нарушение на Военния наказателен кодекс (*Στρατιωτικός Ποινικός Κώδικας*), Закона за националната гвардия (*Ο περί Εθνικής Φρουράς Νόμος*), Наказателния кодекс (*Ποινικός Κώδικας*) или всеки

друг закон, независимо от постановената присъда. По изключение във Военния съд могат също така да се завеждат дела и срещу частни лица, когато това е предвидено в разпоредбите на Военния наказателен кодекс или който и да било друг закон.

Ако обвиняемият има чин полковник или по-висок чин, съставът на Военния съд е същият като състава на Съда по наказателни дела.

Председателят на съда е съдия, който е член на Съдебната служба на републиката. Освен това участват двама непрофесионални съдии, които са военни и са назначени от Висшия съдебен съвет.

Юридически бази данни

Все още няма официална юридическа база данни. Съществуват няколко частни бази данни с правна информация, някои от които предлагат абонаментни услуги, а други предоставят безплатен достъп.

Те съдържат информация относно съдебни решения и първичното законодателство.

Последна актуализация: 11/04/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия.

Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Латвия

Настоящият раздел предоставя преглед на специализираните съдилища в Латвия.

Конституционен съд на Република Латвия (*Satversmes tiesa*)

Съгласно [Чл. 101 Конституцията на Република Латвия](#) в страната има **Конституционен съд**, който е независима съдебна институция и разглежда в рамките на предоставената му от закона компетентност дела за конституционност на законите, както и други, предвидени от закона дела. Конституционният съд може да обезсилва закони и други правни актове или части от тях.

Съгласно член 16 от [Чл. 16 Закона за Конституционния съд](#) Конституционният съд **разглежда дела, свързани с:**

конституционността на законите;

конституционността на международните споразумения, подписани или сключени от Латвия (преди или след ратифицирането им от *Saeima* (Парламента);

съответствието на законовите и подзаконовите нормативни актове, или на части от тях с правни норми от по-висок ранг;

съответствието със закона на другите актове на Парламента, Министерски съвет, президента, председателя на Парламента или министър-председателя (различни от административни актове);

съответствието със закона на заповедите, с които даден министър, оправомощен за целта от Министерски съвет, спира изпълнението на решения на общински съвет;

съответствието на разпоредбите на латвийското национално законодателство с международните споразумения, сключени от Латвия, които не са несъвместими с Конституцията.

Конституционният съд се състои от седем съдии, които се назначават с мнозинство от членовете на Парламента (не по-малко от 51 гласа). Трима от съдиите се назначават по предложение на не по-малко от десет членове на Парламента, двама — по предложение на Министерския съвет, и още двама — по предложение на общото събрание на Върховния съд. Върховният съд избира кандидатите измежду латвийските съдии.

Конституционният съд не може да образува производства по собствена инициатива; той разглежда дела само след като бъде сезиран от лицата, предвидени в закона.

Право да сезират съда относно конституционността на международни споразумения, подписани или сключени от Латвия (преди или след като тези споразумения са ратифицирани от Парламента), или съответствието на законовите и подзаконовите нормативни актове, или на части от тях с правни норми от по-висок ранг, или съответствието на разпоредбите на латвийското законодателство с международни споразумения, сключени от Латвия, които не са несъвместими с Конституцията, имат:

президентът;

Парламентът;

поне двадесет членове на Парламента;

Министерският съвет;

главният прокурор;

Сметната палата (*Valsts kontroles padome*);

общински съвет (*pašvaldības dome*);

Омбудсманът (*tiesībsargs*), когато институцията или длъжностното лице, издало оспорвания акт, не е отстранило установените недостатъци в определения от Омбудсмана срок;

съд, разглеждащ гражданско, наказателно или административно дело;

съдия към служба по вписванията, който вписва в имотния регистър недвижим имот и свързани с тях права;

всяко лице, чиито основни права съгласно Конституцията са били нарушени;

Съдебният съвет (*Tieslietu padome*), в рамките на законоустановената си компетентност.

Право да сезират съда относно съответствието със закона на други актове на Парламента, Министерския съвет, президента, председателя на Парламента или министър-председателя (различни от административни актове) имат:

президентът;

Парламентът;

поне двадесет членове на Парламента;

Министерският съвет;

Съдебният съвет, в рамките на законоустановената си компетентност.

Право да сезира съда относно съответствието със закона на заповедите, с които даден министър, оправомощен за целта от Министерски съвет, спира изпълнението на решенията на общински съвет, има въпросният общински съвет.

Делата относно конституционността на законите, на подзаконовите нормативни актове на Министерски съвет и на други издадени от него актове, относно съответствието на разпоредбите на латвийското национално законодателство с международни споразумения, които са сключени от Латвия и не са несъвместими с Конституцията, и относно конституционността на международни споразумения, подписани или сключени от Латвия

(преди или след ратифицирането им от Парламента), както и на законите или подзаконовите нормативни актове или на части от тях се разглеждат от Конституционния съд в пълен състав. Останалите дела се решават от състав от трима съдии, освен ако Конституционният съд реши друго.

Решението на Конституционния съд е окончателно и придобива сила на пресъдено нещо от момента на произнасянето му. Както решението, така и тълкуването на спорната разпоредба, изложено в него, са задължителни за всички централни и местни държавни органи (включително съдилищата) и длъжностни лица, както и за физическите и юридическите лица.

Разпоредба, обявена от Конституционния съд за несъвместима с правна норма от по-висок ранг, се смята за отменена, считано от датата на публикуването на решението на Конституционния съд, освен ако съдът реши друго. Ако Конституционният съд приеме, че международно споразумение, подписано или сключено от Латвия, противоречи на Конституцията, Министерският съвет е длъжен незабавно да предприеме действия за неговото изменение, отхвърляне, спиране на изпълнението или оттеглянето на страната от споразумението.

Бази данни с правна информация

Наименование и URL адрес на базата данни

[Дела, разглеждани от Конституционния съд \(функция за търсене\)](#)

Безплатен ли е достъпът до базата данни?

Да, достъпът е **безплатен**.

Кратко съдържание на базата данни

Базата данни съдържа решенията на Конституционния съд на Република Латвия.

Допълнителна информация

Интерфейсът за търсене в базата данни, както и съдебните решения са достъпни на латвийски и английски език.

Връзки

[Конституционен съд на Република Латвия](#)

Последна актуализация: 20/12/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Литва

Настоящата страница съдържа информация относно специализираните съдилища в Литва.

Специализирани съдилища

[Конституционният съд на Република Литва](#) (*Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas*) гарантира върховенството на **Конституцията** в рамките на правната система. Той се произнася по въпроси на конституционното правосъдие чрез разглеждане на това дали законите и други законодателни актове, приемани от парламента, са в съответствие с Конституцията, и дали актовете, приемани от президента или правителството на Републиката, са в съответствие с Конституцията и законодателството.

Административни съдилища

В Литва съществуват шест административни съдилища:

Върховен административен съд на Литва (*Lietuvos Vyriausiasis administracinis teismas*)

Пет окръжни административни съдилища

Върховен административен съд

[Върховният административен съд](#) (*Vyriausiasis administracinis teismas*) е съдът от първа и последна инстанция по административни дела, разпределени в съответствие с неговата компетентност по закон. Той разглежда жалби срещу решения, постановления и нареждания на окръжните административни съдилища и срещу решения на районните съдилища по дела, включващи административни нарушения.

Върховният административен съд също разглежда молби за възобновяване на приключени административни дела, включително дела, включващи административни нарушения в областите, предвидени по закон. Върховният административен съд е развил уеднаквена практика за тълкуването и прилагането на законите и други законодателни актове.

Окръжни административни съдилища

Окръжните административни съдилища са съдилища със специална компетентност. Тяхната функция е да разглеждат жалби (петиции) относно административни дейности и прояви на действие или бездействие (неизпълнение на задължения) от страна на субекти в публичната и вътрешната администрация.

Окръжните административни съдилища разглеждат спорове в областта на **публичната администрация** и се занимават с въпроси, свързани със законосъобразността на регулаторни административни актове, данъчни спорове и т.н.

Преди прибягване към административен съд, отделни правни действия или дейности, предприети от субекти на публичната администрация, могат да се оспорват в досъдебната фаза. При такива случаи споровете се разглеждат от общински комисии за спорове в областта на публичната администрация; районни комисии за административни спорове и **главната комисия за административни спорове** (*Vyriausioji administracinių ginčų komisija*).

Последна актуализация: 18/02/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Люксембург

В този раздел ще намерите кратък преглед на специализираните съдилища в Люксембург.

Специализирани съдилища в системата на общите съдилища

Арбитражен съвет и Апелативен съвет по социално осигуряване

Всички **спорове в областта на социалното осигуряване**, отнасящи се до членство или отговорност, осигурителни вноски, глоби за административни нарушения и обезщетения, освен посочените в член 317 или тези по членове 147 и 148 от Кодекса за социално осигуряване (*Code des assurances*

soiales), се решават от Арбитражния съвет по социално осигуряване (*Conseil arbitral de la sécurité sociale*), чиито решения подлежат на обжалване пред Апелативния съвет по социално осигуряване (*Conseil supérieur de la sécurité sociale*). Окончателните решения, постановени от Арбитражния съвет по социално осигуряване, както и решенията на Апелативния съвет по социално осигуряване могат да бъдат обжалвани с касационна жалба пред Касационния съд (*Cour de cassation*).

Административни съдилища

Административен съд

Освен ако в закона не е предвидено друго, пред Административния съд (*Cour administrative*) чието седалище е в Люксембург, могат да се обжалват решенията на Първоинстанционния административен съд (*tribunal administratif*) по жалби за отмяна на индивидуални административни актове или актове, издадени във връзка с регулаторни административни мерки. Административният съд действа също така като въззивна инстанция и **съд, разглеждащ делото по същество**, в производства за обжалване на постановени по административни жалби решения на други административни съдилища, чието компетентност е уредена в специални закони.

Всички адвокати, които имат право да се явяват по дела пред съдилищата на Великото херцогство, имат право да се явяват по дела пред Административния съд; независимо от това единствено „адвокатите, вписани в списък I“ на регистъра, изготвян всяка година от съветите на адвокатските колегии (*conseils des ordres des avocats*), имат право да извършват действия с подготвителен характер и процесуални действия (процесуално представителство).

Пред Административния съд държавата се представлява от държавен служител или от адвокат.

Първоинстанционен административен съд

Първоинстанционният административен съд (*Tribunal administratif*) със седалище в Люксембург се произнася по жалби на основание липса на компетентност, превишаване и злоупотреба с власт, нарушаване на материалните или процесуалните правила, които имат за цел да защитават частните интереси, **срещу всички административни решения**, за които в законите и подзаконите нормативни актове не е предвидено друго средство за правна защита, и срещу всички регулаторни административни мерки, независимо от органа, който ги е постановил. По правило той разглежда и спорове, свързани с преките данъци и местните данъци и такси.

Решенията на Първоинстанционния административен съд могат да се обжалват пред Административния съд.

Първоинстанционният административен съд разглежда по същество жалбите срещу решенията на директора на Администрацията на преките данъци (*Administration des contributions directes*) в случаите, в които законодателството в тази област допуска такова обжалване.

Други специализирани съдилища

Конституционен съд

Конституционният съд (*Cour Constitutionnelle*) се произнася с решения относно **съответствието на законите с Конституцията**, с изключение на законите, с които се ратифицират договори.

Когато страна по съдебен спор повдигне пред общ или административен съд въпрос относно съответствието на даден закон с Конституцията, този съд е длъжен да сезира Конституционния съд, освен когато счете, че: а) за решаването на конкретното дело не е необходимо решение по повдигнатия въпрос; б) въпросът е лишен от основание; в) Конституционният съд вече се е произнесъл по въпрос със същото съдържание.

Конституционният съд е съставен от председателя на Върховния съд (*Cour supérieure de justice*), председателя на Административния съд, двама съдии от Касационния съд и петима съдии, назначени от Великия херцог след съвместно становище на Върховния съд и Административния съд. Конституционният съд заседава в състав от петима съдии.

Бази данни с правна информация в тези области

Моля, разгледайте [раздела за съдилищата](#) на уебсайта на Министерството на правосъдието.

Безплатен ли е достъпът до базата данни?

Да, достъпът до базата данни е **безплатен**.

Кратко описание на съдържанието

Моля, разгледайте уебсайта на [Арбитражния съвет и Апелативния съвет по социално осигуряване](#)

Моля, разгледайте уебсайта на [административните съдилища](#).

Моля, разгледайте уебсайта на [Конституционния съд](#).

Връзки по темата

[Министерство на правосъдието](#)

Последна актуализация: 20/05/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Унгария

Настоящият раздел съдържа информация относно организацията на специализираните съдилища в Унгария.

Специализирани съдилища

Административни и трудови съдилища

Основният закон на Унгария дефинира съдебната система като структура на няколко нива и предвижда *създаване на специализирани съдилища за някои видове дела. В рамките на съдебната система административните и трудови съдилища (közigazgatási és munkaügyi bíróságok) функционират като специализирани съдилища.*

Те работят от 1 януари 2013 г. насам. Преди това техните функции са се изпълнявали от трудовете съдилища и съдилищата с обща компетентност.

Административният и трудовият съд, в качеството си на съд от първа инстанция, разглежда дела, свързани със съдебен контрол на административни решения или свързани с трудови правоотношения и други подобни правни отношения, отнесени до него от закона. Като втора инстанция действа съдът с обща компетентност или по дела, свързани със съдебен контрол, Върховният съд (Kúria).

Конституционен съд (alkotmánybíróság)

Конституционният съд е независим орган, който функционира отделно от съдебната система.

Конституционният съд е главният орган за защита на Основния закон и е със седалище в Будапеща.

Конституционният съд се състои от петнадесет членове, избрани за мандат от дванадесет години с мнозинство от две трети от членовете на унгарския парламент. Председателят се избира измежду членовете на Конституционния съд, с мнозинство от две трети от членовете на парламента. Мандатът на председателя продължава до края на неговия/нейния мандат като съдия от Конституционния съд. Членовете на

Конституционния съд нямат право да членуват в политически партии или да участват в политически дейности. Подробните изисквания относно компетентността, организацията и функционирането на Конституционния съд са постановени в кардинални закони.

- Преглед на конституционносъобразността на законови актове, които са приети, но все още не са обнародвани;
- Преглед по инициатива на съдия на конституционносъобразността на законови актове, които следва да се прилагат в конкретно дело;
- Преглед след обжалване пред Конституционния съд на конституционносъобразността на законови актове, които следва да се прилагат в конкретно дело;
- Преглед след обжалване пред Конституционния съд на конституционносъобразността на съдебни решения;
- Преглед на конституционносъобразността на законови актове по инициатива на правителството, една четвърт от членовете на парламента или комисаря за основните права (alapvető jogok biztosa);
- Преглед на съответствието на законови актове с международни договори;
- Упражняване на други правомощия и изпълнение на допълнителни задължения, предвидени в Основния закон или други кардинални закони. Действайки в рамките на правомощията си по точки б), в) и г), Конституционният съд отменя нормативни актове и други законодателни решения, за които се установява, че са в нарушение на Основния закон; Действайки в рамките на правомощията си по точка г), съдът анулира съдебни решения, за които се установява, че са в нарушение на Основния закон; Действайки в рамките на правомощията си по точка е), съдът може да отмени нормативни актове и други законодателни решения, за които се установява, че са в нарушение на международен договор; или да наложи правните последици, установени от кардинални закони.

База данни с правна информация

Можете да намерите повече информация на уебсайта на [Конституционния съд на Република Унгария \(Magyar Köztársaság Alkotmánybírósága\)](#).

Връзки по темата

[Официален уебсайт на Конституционния съд на Република Унгария](#)

[Официален уебсайт на унгарските съдилища](#)

Последна актуализация: 06/04/2017

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Малта

Настоящият раздел предоставя информация за организацията на специализираните съдилища в Малта.

Специализирани съдилища

Конституционен съд	Втора инстанция Жалби	Този съд разглежда жалби във връзка с дела за твърдени нарушения на правата на човека, неправилно тълкуване на Конституцията и противоконституционност на законите . Той също така има първостепенна компетентност да се произнася по въпроси, свързани с членове на Камарата на представителите , и всяко искане, отправено към него във връзка с гласуване за избор на членове на Камарата на представителите.	Председателстван от председателя на Върховния съд, подпомаган от двама други съдии
Отделение с обща компетентност на Гражданския съд	Първа инстанция	Отделението с обща компетентност на Гражданския съд също разглежда дела, свързани с твърдени нарушения на правата на човека и основните свободи , защитени от Конституцията и Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи.	Председателстван от съдия
Промишлен трибунал	Първа инстанция	Този трибунал разглежда дела, свързани с незаконно уволнение и дискриминационно или друго противоправно третиране на работното място .	Председателстван от председател
Съвет за регулиране на наемните правоотношения	Първа инстанция	Съветът за регулиране на наемните правоотношения разглежда дела, свързани с промени в условията на наемни договори , включително повишаване на наемната цена и прекратяване на наемния договор. Тези дела трябва да се отнасят до наемни договори, сключени преди 1 юни 1995 г.	Председателстван от магистрат
Арбитражен съвет за решаване на поземлени спорове	Първа инстанция	Арбитражният съвет за решаване на поземлени спорове разглежда дела, свързани с категоризирането на отчуждена земя, общественото предназначение на отчуждаването и размера на обезщетението, дължимо на собственика.	Председателстван от магистрат
Съвет за контрол на арендата в земеделието	Първа инстанция	Този съвет разглежда дела, свързани с договори за аренда на земя , и искове, предявени от собствениците за прекратяване на такива договори за аренда.	Председателстван от магистрат

Трибунал за административен контрол	Първа инстанция	Този трибунал има правомощия да контролира административните актове.	Председателстван от съдия или магистрат
Трибунал за подялба на наследства	Първа инстанция	Този трибунал разглежда и се произнася по дела във връзка с подялбата на имущество, което се съприщежава от наследниците на починало лице.	Председателстван от арбитър
Трибунал по въпросите на конкуренцията и потребителите	Жалби	Този трибунал разглежда и се произнася по жалби срещу решения, заповеди или мерки на генералния директор по въпросите на конкуренцията и генералния директор по потребителските въпроси. Решенията на трибунала са окончателни, освен в изключителни случаи, в които обжалването им е разрешено. Обжалването обаче е ограничено само до правни въпроси.	Председателстван от съдия, подпомаган от двама членове на съдебния състав
Съд за преразглеждане на нотариални актове	Първа инстанция	Това е специализиран съд, който контролира дейността на всички нотариуси, нотариалните архиви и публичния регистър. Той разполага с правомощия да посещава и извършва проверки на нотариалните архиви, публичния регистър и нотариалните кантори, както и да налага дисциплинарни наказания. Съдът също така има правомощия да разпорежда поправянето на невярна информация, съдържаща се в публичния регистър.	Състои се от членове, наречени инспектори (<i>Visitors</i>)

Административни съдилища

Съдебният контрол е процесът, при който решение на министерство, държавен орган или агенция може да бъде подложено на контрол и впоследствие отменено от съдилищата, ако бъде сметено за противозаконно.

Искът може да бъде подаден от всеки, който е понесъл вреда от правителствено решение или действие, което го засяга. Член 469А от глава 12 от Законите на Малта е действащата разпоредба, която предоставя такова правомощие на съдилищата. Дори при липса на тази законова разпоредба обаче съдебният контрол може да се счита за **свойствено правомощие на съдилищата** въз основа на доктрината за разделение на властите, която е общо застъпена от демократичните държави.

Обикновените съдилища, по-точно Отделението с обща компетентност на Гражданския съд, имат компетентност по такива въпроси, с право на обжалване пред Апелативния съд.

Законът за административното правосъдие влезе в сила на 1 януари 2009 г. и предвиди създаването на **Трибунала за административен контрол**. Този независим и безпристрастен трибунал контролира административните актове, отнесени до него от всяко претърпяло вреда лице, и също така се произнася по отнесените до него спорове. Той се председателства от лице, което заема или е заемало длъжността на съдия или магистрат в Малта. Решенията на Трибунала могат да се обжалват пред Апелативния съд.

Други специализирани съдилища

Местни трибунали

Местните трибунали са неразделна част от съдебната система на Малта. Те могат да се разглеждат като **продължение на съдилищата** и се занимават със закононарушения, които макар и да са незначителни по характер, могат да причинят значително неудобство на обществеността. Местните трибунали се председателстват от комисар по правосъдието, който се назначава за двугодишен срок и се отстранява от длъжност по същия начин и на същите основания като магистратите. Това гарантира, че всеки гражданин има възможност да изрази своите тежнения при спазване на основните принципи на справедливия процес. Съществуват девет местни трибунала, които обединяват няколко местни съвета.

Бази данни с правна информация

Моля вижте страницата „**Организация на правосъдната система в държавите членки — Малта**“, на която ще намерите подробна информация за съответните бази данни и *връзки* към тях.

Връзки по темата

- [Министерство на правосъдието, културата и местното самоуправление](#)
- [Съдебни услуги](#)
- [Съдебни услуги — съдебни решения онлайн](#)
- [Съдебни услуги — съдебни производства](#)
- [Съдебни услуги — разпределение на съдебните зали](#)
- [Съдебни услуги — статистика](#)
- [Съдебни услуги — съдебни продажби на публичен търг](#)
- [Съдебни услуги — гражданскоправни формуляри \(на малтийски език\)](#)
- [Правни услуги \(Закони на Малта\)](#)

Последна актуализация: 04/05/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [nl](#) е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Специализирани съдилища - Нидерландия

Настоящият раздел ви предоставя информация относно организацията на специализираните съдилища в Нидерландия.

Административни съдилища

Административните съдилища в Нидерландия са:

районен съд (*Rechtbank*): първоинстанционен съд по всички административни спорове,

апелативен съд (*Gerechtshof*): въззивна инстанция по данъчни въпроси,

Върховен съд (*Hoge Raad*): касационна инстанция по данъчни въпроси,

Централен апелативен трибунал (*Centrale Raad van Beroep*): въззивна (и последна) инстанция по спорове в областта на социалната сигурност,

Апелативен трибунал за търговски и промишлени спорове (*College van Beroep voor het bedrijfsleven*): въззивна (и последна) инстанция по спорове в областта на социално-икономическото административно право,

Отдел по административни спорове на Държавния съвет (*Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State*): въззивна (и последна) инстанция по всички административни спорове, които не са решени от други въззивни инстанции.

Бази данни с правна информация

Допълнителна информация можете да намерите на уебсайта, посветен на [съдебната система на Нидерландия](#).

Връзки по темата

 [Информация за специализираните съдилища](#) (на английски език)

Последна актуализация: 27/05/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Австрия

Следващият раздел се отнася до специализираните съдилища по граждански и наказателни дела в Австрия.

Специализирани съдилища

По принцип всеки съд с обща компетентност разглежда всички гражданскоправни и наказателноправни въпроси, които са му разпределени в съответствие с правилата за организация на съдилищата (районен съд [*Bezirksgericht*] или първоинстанционен или второинстанционен съд).

Специализирани съдилища има в по-големите австрийски градове:

пет във Виена, които разглеждат граждански дела, наказателни дела, търговски дела (две съдилища), трудови дела и дела, свързани със социалното осигуряване;

две в Грац, които разглеждат наказателни и други дела.

Трудовите дела включват основно граждански спорове относно трудови правоотношения, както са определени в член 50 от Закона за съдилищата по трудови дела и дела, свързани със социалното осигуряване [*Arbeits- und Sozialgerichtsgesetz*]. Те се разглеждат в съответствие със специален процедурен правилник, подобен на този за гражданските дела, но с някои допълнителни специални правила.

Компетентни да разглеждат трудови дела като първа инстанция са окръжните съдилища [*Landesgerichte*], а във Виена — Съдът по трудови дела и дела, свързани със социалното осигуряване [*Arbeits- und Sozialgericht*]; като втора инстанция — апелативните съдилища [*Oberlandsgerichte*], и като последна инстанция — Върховният съд [*Oberster Gerichtshof*]. Решенията се постановяват от състави [*Senate*] на съответния съд, състоящи се от един или повече професионални съдии [*Berufsrichter(innen)*] и двама съдебни заседатели [*Laienrichter(innen)*] — един от работодателски и един от работнически организации.

Производството по обжалване по трудови дела съответства на производството по обжалване в гражданския процес, като жалбите по първото подлежат на по-малко ограничения. Така например по трудови спорове може да се подаде касационна жалба [*Revision*] до Върховния съд независимо от цената на иска, ако е повдигнат правен въпрос от съществено значение.

Търговските дела включват основно посочените в чл. 51 от Закона за компетентността на съдилищата [*Jurisdiktionsnorm*] гражданскоправни спорове, в които един от участниците е търговец. Те се разглеждат по правилата на гражданския процес, като се прилагат ограничен брой специални разпоредби в съставите, които се произнасят по търговски дела на първа или втора инстанция, участва съдебен заседател, представляващ търговското съсловие. Това не се отнася за делата пред Върховния съд.

Делата в областта на картелното право, както са определени в Закона за картелите [*Kartellgesetz*], се отнасят до Апелативния съд на Виена, който действа като първоинстанционен съд по спорове в областта на картелното право [*Kartellgericht*]. Той има юрисдикция върху цялата територия на страната. Жалбите срещу решенията на съда по спорове в областта на картелното право се подават на втора и последна инстанция пред Върховния съд, който действа като върховен съд по спорове в областта на картелното право [*Kartellobergericht*]. Решенията се постановяват от състави, които и в двата случая се състоят от един или повече професионални съдии и двама квалифицирани съдебни заседатели. Австрийската търговска камара [*Wirtschaftskammer Österreich*] и — с някои изключения — Федералната камара на работниците и служителите [*Bundeskammer für Arbeiter und Angestellte*] избират по един съдебен заседател.

В безспорното (охранително) производство [*Verfahren außer Streitsachen*] се решават специфични частноправни въпроси (някои спогодби, въпроси, свързани с попечителски права, и други дела, при които липсват обичайните две страни с противостоящи интереси). Производството е сравнимо с безспорната съдебна администрация.

По принцип такива дела се разглеждат като първа инстанция от районните съдилища, като втора инстанция — от окръжните съдилища, и като последна инстанция — от Върховния съд. На първа инстанция делата се разглеждат от съд в едноличен състав [*Einzelrichter(in)*] или от съдебни служители със специална квалификация [*Rechtspfleger(in)*]. На втора и трета инстанция делата се разглеждат от състави от трима или петима професионални съдии.

Обжалването в безспорното (охранително) производство е сравнимо с това в гражданския процес. С оглед на специфичния характер на производството обаче съществуват по-малко ограничения по отношение на жалбите. В ограничена степен съществува възможност пред втората инстанция да бъдат повдигнати нови въпроси, извън исканията и доводите, отправени от жалбоподателя на първа инстанция.

Поради разнообразието на въпросите, разглеждани в това производство, в различните области съществуват често специални разпоредби.

Административни съдилища

В Австрия съществуват следните административни съдилища:

девет окръжни административни съдилища [*Landesverwaltungsgerichte*] — по един във всеки окръг;

две федерални административни съдилища: Федерален административен съд [*Bundesverwaltungsgericht*] и Федерален финансов съд [*Bundesfinanzgericht*];

Върховен административен съд [*Verwaltungsgerichtshof*].

Административните съдилища се произнасят по-специално по жалби срещу съдебни решения и непроцедурни административни актове на административни органи, както и по жалби срещу бездействието на административните органи (*Säumnisbeschwerden*).

Федералният финансов съд се произнася по жалби, свързани с публични данъци и такси (с няколко изключения) и наказателно данъчно право, при условие че тези въпроси се разглеждат пряко от федералните финансови или данъчни органи. Федералният административен съд се произнася основно по жалби срещу решения, приети от федерални органи в контекста на пряката федерална администрация. Извън тези случаи административните жалби обикновено се разглеждат от окръжните административни съдилища.

При определени обстоятелства решенията на административните съдилища могат да бъдат обжалвани пред **Върховния административен съд**. Конституционният съд [*Verfassungsgerichtshof*] може да бъде сезиран по дела, свързани с нарушения на Конституцията, по-специално нарушения на основните права.

Други специализирани съдилища

Конституционен съд

Конституционният съд е третият висш съд на Австрия, наред с Върховния съд и Върховния административен съд. Подобно на другите две висши съдилища, Конституционният съд е със седалище във Виена и има юрисдикция над цялата територия на страната.

Основната задача на Конституционния съд е да осъществява контрол за спазването на конституцията и основните права. По-специално той е компетентен да се произнесе, въз основа на сезиране, относно конституционността на следните закони, подзаконовни актове и съдебни решения:

федерални закони и закони на федералните провинции;

нормативни административни актове;

решения на административните съдилища.

Ако е необходимо, Конституционният съд може да ги отмени.

За разлика от съдиите в другите съдилища, съдиите в Конституционния съд не работят като професионални съдии, а като съдии на почетна длъжност [*Honoratiorenrichter(innen)*]. За конституционни съдии могат да бъдат назначавани само изявени личности, които вече са изградили успешна кариера като юристи на друга длъжност. Повечето от съдиите в Конституционния съд изпълняват задълженията си като допълнителна дейност и могат да продължат да упражняват предишната си професия (например като съдии или университетски преподаватели, но не и като държавни служители. Последните трябва да бъдат освободени от служебните си задължения). Конституционният съд се свиква само на заседания, които обикновено се провеждат 4 пъти годишно.

Бази данни с правна информация

Началната страница [австрийско правосъдие](#) предоставя обща информация за австрийската правосъдна система.

Безплатен ли е достъпът до базата данни?

Да.

Връзки по темата:

Компетентност на съдилищата — Австрия

Последна актуализация: 31/12/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Полша

Настоящият раздел ви предоставя информация за организацията на специализираните съдилища в Полша.

Специализирани съдилища

В Полша съществуват няколко специализирани съдилища и трибунали.

Върховен съд (Sąd Najwyższy)

Върховният съд е най-висшият съдебен орган. Той осъществява съдебен надзор върху решенията на всички други съдилища и гарантира съгласуваност при тълкуването на законите и съдебната практика.

Върховният съд не е общ съд. Той изслушва касационни дела и други жалби срещу съдебни решения, и приема тълкувателни решения за разясняване на законови разпоредби, които пораждат неяснота или чието приложение води до несъответствия при вземането на съдебни решения. Освен това Съдът приема резолюции, уреждащи правни въпроси, отправени до него във връзка с конкретни случаи.

Полският Върховен съд (Sąd Najwyższy) публикува своите решения с обосновка на своя уебсайт, [полски Върховен съд](#), който е достъпен и на английски език.

Конституционен съд (Trybunał Konstytucyjny)

В полската съдебна система Конституционният съд (Trybunał Konstytucyjny) не се счита за общ съд.

Конституционният съд се произнася по въпроси относно:

Конституционността на националното законодателство и международните споразумения

Съответствието на националното законодателство с международните споразумения, които трябва да бъдат ратифицирани преди да бъдат одобрени от парламента

Съответствието на законовите разпоредби, издадени от централните държавни органи, ратифицираните международни споразумения и законодателните актове с Конституцията

Конституционността на целите или действията на политическите партии

Конституционни искиове.

Всички негови решения се публикуват заедно с обосновката на уебсайта на [Конституционния съд на Полша](#), който е достъпен и на английски език.

Държавен съд (Trybunał Stanu)

Държавният съд (Trybunał Stanu) решава дела, в които лицата, които заемат (или са заемали) най-висши държавни длъжности, са обвинени в нарушение на Конституцията или на други законови актове.

Повече информация можете да намерите на уебсайта на [полския Държавен съд](#).

Административни съдилища

Системата на административните съдилища включва **Висшия административен съд** (Naczelny Sąd Administracyjny) и **районни административни съдилища** — по един във всяко **воеводство** или район (województwskie sądy administracyjne).

Висшият административен съд:

се произнася дали решенията на органите на местното управление или подзаконовите актове на местните органи на държавната администрация (terenowe organy administracji publicznej) съответстват на законодателството

се произнася по жалби срещу решения на административни органи; по решения, издадени в резултат на административни производства в отговор на жалби (или финализира такива производства); и по решения, които могат да бъдат обжалвани въз основа на определено дело постановява решения във връзка с решения на общински органи или на асоциации на такива органи

отговаря на правни въпроси, изпратени за разглеждане от него от апелативни органи на местното управление.

От 1 октомври 2007 г. **Върховният административен съд** вече публикува всички свои решения заедно с обосновката им. Решенията преди тази дата продължават да се въвеждат в базата данни. Уебсайтът на Съда е достъпен само на полски език.

 Върховният административен съд (Naczelny Sąd Administracyjny) публикува своите решения заедно с обосновката им на своя уебсайт.

Последна актуализация: 10/12/2012

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия.

Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Португалия

Настоящата страница предоставя информация относно организацията на специализираните съдилища в Португалия.

Съдилища от първа инстанция (*Tribunais judiciais de 1.ª instância*)

Съдилищата от първа инстанция по правило са окръжните съдилища (*tribunais de comarca*). Те отговарят за гледането на дела по всякакви въпроси, които не попадат в компетентността на други съдилища. Окръжните съдилища имат както обща, така и специализирана компетентност.

Окръжните съдилища са разделени на съдийски състави със специализирана или обща компетентност, както и на местни съдийски състави.

Съдийските състави са наименувани в съответствие с тяхната компетентност и името на общината, в която се намират.

Могат да бъдат създадени следните съдийски състави със специализирана компетентност:

- а. централен състав по граждански дела (*Central cível*);
- б. местен състав по граждански дела (*Local cível*);
- в. централен състав по наказателни дела (*Central criminal*);
- г. местен състав по наказателни дела (*Local criminal*);
- д. местен състав за дребна престъпност (*Local de pequena criminalidade*);
- е. състав за наказателни разследвания (*Instrução criminal*);
- ж. състав за семейни дела и дела, касаещи непълнолетни лица (*Família e menores*);
- з. трудов състав (*Trabalho*);
- и. търговски състав (*Comércio*);
- й. състав за изпълнение на наказанията (*Execução*).

Следните специализирани съдилища имат по-широка териториална компетентност:

- а. Съд за интелектуална собственост (*Tribunal da propriedade intelectual*);
- б. Съд по конкуренцията, регулацията и надзора (*Tribunal da concorrência, regulação e supervisão*);
- в. Морски съд (*Tribunal Marítimo*);
- г. Съд за изпълнение на наказанията (*Tribunal de execução das penas*);
- д. Централен съд за наказателни разследвания (*tribunal central de instrução criminal*).

Съдийски състави със специализирана компетентност

От тези съдийски състави особено относими са следните:

Централен състав по граждански дела

Тези съдийски състави са компетентни да:

разглеждат граждански иски, по които се постановяват декларативни решения, съгласно общата процедура за стойности над 50 000,00 EUR; изпълняват, като част от граждански производства за принудително изпълнение за стойности над 50 000,00 EUR, задълженията, предвидени в Гражданския процесуален кодекс за географските райони, за които няма компетентни съдийски състави или съдилища;

разглеждат временни производства по неотложни въпроси, попадащи в тяхната компетентност;

изпълняват останалите отговорности, които са им вменени по закон.

Състави за семейни дела и дела, касаещи непълнолетни лица

По въпроси, свързани с **гражданското състояние на лица и семейства**, тези съдийски състави разглеждат:

- а. охранителни (безспорни) производства между съпрузи;
- б. охранителни (безспорни) производства в случаите на съжителство без брак или във връзка с лица, които живеят заедно като общо домакинство;
- в. дела за разделяне на лица и имущество и за развод;
- г. дела за обявяване на нищожност или анулиране на граждански брак;
- д. дела, заведени на основание на член 1647 и член 1648, параграф 2 от Гражданския кодекс, одобрен с Наредба-закон № 47344 от 25 ноември 1966 г.;
- е. дела и изпълнителни производства, свързани с издръжка между съпрузи и между бивши съпрузи;
- ж. други дела, свързани с гражданското състояние на лица и семейства.

В допълнение към правомощията в тази област, тези състави упражняват и правомощия, вменени по закон на съдилищата във връзка с производства за инвентаризация вследствие на разделяне на лица и имущество, развод или обявяване на нищожност или анулиране на граждански брак, както и във връзка със специални дела за подялба на имущество, които са уредени в съответните закони.

В областта на **ненавършилите пълнолетие лица и пълнолетните деца** съставите са компетентни:

- а. да установяват настоящичество и администриране на имущество;
- б. да назначават лице, което да осъществява правни сделки от името на ненавършилото пълнолетие лице, както и да назначават общ настойник, който да представлява извън съда ненавършилото пълнолетие лице, което е обект на родителска отговорност;
- в. да разрешават осиновяване;

- г. да регулират упражняването на родителските отговорности и да провеждат изслушвания по въпросите, свързани с това;
- д. да определят плащанията за издръжка, които се дължат на ненавършили пълнолетие лица или на пълнолетни или еманципирани деца, посочени в член 1880 от Гражданския кодекс, одобрен с Наредба-закон № 47344 от 25 ноември 1966 г., и да гледат дела за принудително събиране на плащания за издръжка;
- е. да разпоредят настаняването на ненавършили пълнолетие лица в места за полагане на грижи, докато изчакват осиновяване;
- ж. да определят поставяне под мярка насърчаване и закрила при лицето, избрано за осиновяването, или в институция с оглед бъдещо осиновяване;
- з. да установяват взаимоотношение на гражданско попечителство (*apadrinhamento civil*) и да отменят такива решения;
- и. да упълномощават законния представител на ненавършилото пълнолетие лице да извършва определени действия, да удостоверяват действията, които вече са били извършени без упълномощаване и да създават организация във връзка с приемането на дарения;
- й. да приемат решенията относно заплащането на финансова гаранция, която родителите учредяват в полза на своите ненавършили пълнолетие деца;
- к. да определят обща или частична забрана или да установяват граници за упражняването на родителска отговорност, както е предвидено в член 1920 от Гражданския кодекс, одобрен с Наредба-закон № 47344 от 25 ноември 1966 г.;
- л. да определят официално майчинство и бащинство и да разглеждат оспорвания и разследвания, свързани с въпросите на майчинството и бащинството;
- м. да вземат решение, когато родителите не могат да постигнат съгласие за собственото име и фамилията на ненавършилото пълнолетие лице. В допълнение към компетентностите в тази област, съставите отговарят също така за:
  - а. определяне, в случаите на наличие на настояничество или администриране на имущество, на възнаграждението на настойника или администратора; разглеждане и определяне на освобождаването, напускането или отстраняването на настойника, администратора или члена на семейния съвет; изискване и оценяване на сметките, разрешаване на замяната на законната ипотека и определяне на увеличаването и замяната на предоставената гаранция; и назначаване на специален настойник, който да представлява непълнолетното лице извън съда;
  - б. назначаване на специален настойник, който да представлява ненавършилото пълнолетие лице във всички производства за настояничество;
  - в. промяна, отмяна и преразглеждане на осиновяване; изискване и оценяване на сметките на осиновителя и определяне на паричната сума от доходите, която трябва да се харчи за издръжка на осиновеното лице;
  - г. вземане на решение за увеличаване и замяна на гаранцията, учредена в полза на ненавършили пълнолетие деца;
  - д. изискване и оценяване на сметките, които трябва да предоставят родителите;
  - е. Вземане на решение по всякакви други въпроси, свързани с посочените в предходните параграфи процедури [от а) до м)].

Във връзка с **въпроси относно образователно настояничество и относно закрила** съдилищата отговарят за:

- разглеждане на производства за насърчаване и закрила;
- прилагане на мерки за насърчаване и закрила и при необходимост наблюдаване на тяхното изпълнение, когато дете или млад човек са изложени на риск и когато не е приложима намеса от страна на комитета за закрила;
- извършване на юрисдикционни действия, които се изискват за разследване на образователно настояничество;
- оценяване на фактите, които съставляват престъпления съгласно закона, извършени от ненавършили пълнолетие лица на възраст между 12 и 16 години, с оглед прилагане на мерки за настояничество;
- прилагане и преразглеждане на мерки за настояничество;
- обявяване на прекратяването или премахването на мерки за настояничество;
- разглеждане на жалби срещу решения за прилагане на дисциплинарни мерки на ненавършили пълнолетие лица, които са обект на съдебни решения относно упражняването на родителски права.

Трудови състави

Те разглеждат гражданскоправни и други въпроси, които възникват от отношенията между работодатели и служители и от отношения, установени с оглед сключване на трудови договори, във връзка с трудови злополуки и професионални заболявания, договори, които съгласно закона са съпоставими с трудови, и договори за чиракуване и стажуване, както и гражданскоправни въпроси във връзка със стачки.

Търговски състави

Тези състави разглеждат:

- а. производства по несъстоятелност и специални мерки за реструктуриране;
- б. дела по обявяване на несъществуване, недействителност и разваляне на учредителен акт и устав;
- в. дела, свързани с упражняването на дружествени права;
- г. дела за спиране или отмяна на дружествени решения;
- д. дела за съдебна ликвидация на дружества;
- е. дела за ликвидация на дружества, създадени съгласно устава на европейското дружество;
- ж. дела за ликвидация на холдингови дружества;
- з. дела, посочени в Кодекса за търговска регистрация;
- и. дела за ликвидация на кредитни институции и финансови дружества.

Те отговарят и за произнасяне по възражения срещу разпореденията на съдии по вписванията в службите по вписвания на дружества, както и по възражения срещу решенията на съдии по вписванията, постановени като част от административните производства за ликвидация на дружества.

Състави за принудително изпълнение

Тези състави отговарят за граждански производства за принудително изпълнение така, както са предвидени в Гражданския процесуален кодекс, с изключение на делата, които се гледат от Съда за интелектуална собственост, Съда по конкуренцията, регулацията и надзора, Морския съд, съставите за семейни дела и дела, касаещи непълнолетни лица, трудовите състави и търговските състави. Съставите за принудително изпълнение се занимават и с принудителното изпълнение на съдебни решения по наказателни производства, които по смисъла на Наказателно-процесуалния закон следва да бъдат гледани в граждански съд.

Съдилища с по-широка териториална компетентност

Съдилищата за интелектуална собственост

разглеждат:

- а. дела, чийто предмет е свързан с авторското право и сродните му права;
- б. дела, чийто предмет е свързан с индустриална собственост във всички предвидени от закона форми;
- в. дела за обезсилване и анулиране на патенти, сертификати за допълнителна закрила, полезни модели и топографии на полупроводникови продукти, предвидени в Кодекса за индустриалната собственост (*Código da Propriedade Industrial*) и друго приложимо законодателство, както и

искания за обявяване на обезсилването или анулирането на регистрации на чертежи или модели, търговски марки, логотипи, възнаграждения, наименования за произход и географски указания, които са обект на производство по насрещен иск;

г. жалби срещу решения на Националния институт по индустриална собственост (*Instituto Nacional da Propriedade Industrial, I. P. — INPI, I. P.*), с които се дават или отказват всякакви видове права на индустриална собственост, или срещу решения, свързани с прехвърляния, лицензи или декларации за морална остарялост или с каквито и да било други актове, които засягат, изменят или отменят права на индустриална собственост;

д. обжалвания и съдебен контрол на решения или на всякакви други мерки, които могат да бъдат оспорвани по съдебен ред, на Националния институт по индустриална собственост в случаи, свързани с нарушения и глоби;

е. дела за произнасяне на декларативно решение, чийто предмет е свързан с имена на интернет домейни;

ж. жалби срещу решения на Фондацията за национален научен анализ (*Fundação para a Computação Científica Nacional*), която е компетентният орган, отговарящ за регистрацията, отхвърлянето или подновяването на имена на домейни „.pt“;

з. дела, чийто предмет е свързан с дружества или имена на дружества;

и. жалби срещу решения на Института на регистрите и нотариусите (*Instituto dos Registos e do Notariado, I. P. — IRN, I. P.*), свързани с допустимостта на дружества и търговски наименования съгласно правната уредба на Националния регистър на дружествата (*Registo Nacional de Pessoas Coletivas*);

й. дела, чийто предмет е свързан с нечестна конкуренция или с нарушения на търговски тайни, свързани с индустриална собственост;

к. мерки за получаване и запазване на доказателства и за предоставяне на информация, когато това се изисква за защитата на права на интелектуална собственост и авторски права.

Съд по конкуренцията, регулацията и надзора

Наред с други въпроси, този съд разглежда въпроси, свързани с обжалване, съдебен контрол и принудително изпълнение на решения, разпореждания и други мерки, които са приети вследствие на случаи на нарушения, могат да бъдат оспорвани по съдебен ред и са издадени от няколко регулаторни органа, а именно Органа по конкуренция (*Autoridade da Concorrência*), Органа за гражданско въздухоплаване на Португалия (*Autoridade Nacional da Aviação Civil*), Португалската национална банка (*Banco de Portugal*) и Португалската комисия за пазара на ценни книжа (*Comissão do Mercado de Valores Mobiliários*).

Морските съдилища

разглеждат:

а. дължимото обезщетение за вреди, причинени или претърпени от кораби, лодки и други плавателни съдове или в резултат на морската им употреба съгласно общия ред на закона;

б. договори за строителство, ремонт, покупка и продажба на кораби, лодки и други плавателни съдове, при условие че са предназначени за морска употреба;

в. договори за превоз по море или договори за комбиниран или мултимодален транспорт;

г. договори за превоз по реки или канали в границите, определени в таблица № 1, приложена към Общата наредба за пристанищните администрации (*Regulamento Geral das Capitanias*), одобрена с Наредба-закон № 265/72 от 31 юли 1972 г.;

д. договори за чартър или отдаване на лизинг на морски кораби, лодки и други плавателни съдове;

е. договори за застраховане на кораби, лодки и други плавателни съдове, предназначени за морски цели, и на техните товари;

ж. ипотеки и привилегии по отношение на кораби или лодки, както и всякакви обезпечения във връзка с плавателните съдове и техните товари;

з. специални процедури, свързани с кораби, лодки и други плавателни съдове и техните товари;

и. временни производства по неотложни въпроси, свързани с кораби, лодки и други плавателни съдове, съответните им товари и мазут, както и друго имущество, принадлежащо на кораби, лодки и други плавателни съдове, както и предварителни искания до ръководителя на пристанищната администрация за подкрепа на изходящото придвижване на артикулите, които са предмет на тези производства;

й. въпроси относно обща авария или частна авария, в това число тези, които се отнасят за други плавателни съдове за морска употреба;

к. морска помощ и спасяване;

л. договори за теглене и лоцмански услуги;

м. събиране на останки;

н. гражданска отговорност по отношение на замърсяването на морски и други води, попадащи под тяхна юрисдикция;

о. употребата, загубата, намирането или присвояването на методи или оборудване за риболов или за събиране на морски дарове, мекотели и водорасли, инструменти, оборудване, оръжия, консумативи и други предмети за употреба при плаване или риболов, както и вреди, причинени или понесени от същия материал;

п. вреди, причинени на имущество, принадлежащо на публичната морска област;

р. собственост и притежание върху изхвърлени на брега останки от плавателни съдове и върху предмети или съществуващи останки, които произхождат или идват от океана и почиват на или под повърхността на сушата или които идват от или съществуват във вътрешни водни пространства, ако попадат в морските интереси;

с. арести;

т. всички общи въпроси в областта на търговското морско право;

у. жалби срещу решения на ръководителя на пристанищната администрация в случаите на морски нарушения.

Съд за изпълнение на наказанията

Този съд осъществява наблюдение и надзор над изпълнението на наказанията и взема решения относно изменение, замяна или прекратяване на наложени със съдебното решение наказание или мярка за лишаване от свобода след определянето на наказанието. Съдът е компетентен относно: определяне на принудително изпълнение на допълнително наказание „депортиране“, като се обявява краят на наказанието „лишаване от свобода“, и определяне на ранно прилагане на допълнителното наказание „депортиране“; обявяване на края на наказание „лишаване от свобода“, на присъда без определен в закона срок (*pena relativamente indeterminada*) или на мярка за сигурност „интерниране“; издаване на заповеди за арест, задържане и освобождаване; издаване на декларация за неспазване и разпореждане на изземване на имущество във връзка с осъдено лице, което умишлено е избегнало изцяло или отчасти изпълнението на срока на затворна присъда или мярка „лишаване от свобода“; вземане на решение относно временно премахване на обстоятелства или решения, които са били вписани в регистър за съдимост.

Централен съд за наказателни разследвания

Този съд извършва наказателни разследвания, взема решения за налагане на наказания и има компетентност върху разследването, когато престъпното деяние е извършено в съдебните райони на различните апелативни съдилища (*Tribunais da Relação*) и когато става дума за следните престъпления:

- а. престъпления срещу мира и човечеството;
- б. престъпления на терористична организация и тероризъм;
- в. престъпления, застрашаващи сигурността на държавата, с изключение на престъпленията, свързани с изборния процес;
- г. трафик на наркотици, психотропни вещества и прекурсори на наркотици, с изключение на случаите на пряко разпространение до потребителя, и престъпно сдружаване във връзка с трафик;
- д. изпиране на пари;
- е. корупция, присвояване и подкупване и корупция;
- ж. злонамерен фалит;
- з. лошо управление на икономически независими организации от публичния сектор;
- и. измама, свързана с получаването на безвъзмездни средства, награди или заеми или злоупотребата с тях;
- й. икономически и финансови престъпления, които са извършени по организиран начин, по-специално с използването на информационни технологии;
- к. икономически и финансови престъпления, които са международни или транснационални по своя обхват.

Последна актуализация: 04/10/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Румъния

Настоящата страница ви предоставя информация за специализираните съдилища на Румъния.

Специализирани съдилища

Трибунал за ненавършили пълнолетие лица и семейноправни въпроси на Брашов (*Tribunalul pentru Minorii și Familie*)

Трибуналет за ненавършили пълнолетие лица и семейноправни въпроси със седалище в Брашов разглежда дела, свързани с престъпления, извършени от ненавършили пълнолетие лица или против ненавършили пълнолетие лица. Преди създаването на този специализиран трибунал тези дела бяха разглеждани от Трибунала на Брашов.

Специализирани трибунали

Има три специализирани трибунала (бившите търговски трибунали):

Специализиран трибунал на Клуж (*Tribunalul Specializat Cluj*);

Специализиран трибунал на Муреш (*Tribunalul Specializat Mureș*);

Специализиран трибунал на Арджеш (*Tribunalul Specializat Argeș*).

Те разглеждат дела, свързани с лица, извършващи стопанска дейност. За лице, извършващо стопанска дейност, се смята всяко лице, експлоатиращо предприятие.

Военни съдилища

Компетентността на военните съдилища е определена в Наказателно-процесуалния кодекс. Всеки военен съд има статут на военна единица.

Йерархичната организация на военните съдилища е следната:

четири военни трибунала (в Букурещ, Клуж-Напока, Яш и Тимишоара);

Военен трибунал на Букурещ;

Военно-апелативен съд на Букурещ.

Във военните съдилища действат военни съдии, секретари, архивари и други служители.

Военни трибунали

В Румъния има четири военни трибунала в следните градове:

Букурещ;

Клуж-Напока;

Яш;

Тимишоара.

Като първоинстанционни съдилища военните трибунали могат да разглеждат дела за всички престъпления, извършени от военни до и включително ранг на полковник, както и други случаи, които са изрично предвидени в закона.

Военно-апелативен съд на Букурещ.

Военно-апелативният съд на Букурещ разглежда следните дела:

като **първа инстанция** той разглежда дела за престъпления против националната сигурност: измяна, измяна чрез предаване на информация, представляваща държавна тайна, измяна чрез подпомагане на врага, действия против конституционния ред, враждебни действия против държавата, шпионство, нападение, което застрашава националната сигурност, нападение против обществото, диверсия, разгласяване на невярна информация, пропаганда за война, компрометиране на държавни интереси, разкриване на тайна, което застрашава националната сигурност, престъпления против лица, ползващи се с международна закрила, неизобличаване на престъпления против националната сигурност, които са извършени от военни, престъпления против националната сигурност на Румъния, предвидени в специални закони, които са извършени от военни, престъпления, извършени от съдиите от военните трибунали и от военните прокурори от военните прокуратури към тези съдилища, престъпления, извършени от генерали, маршали и адмиралите, и молби за преместване в предвидените от закона случаи;

като **въззивна инстанция** той разглежда жалби срещу решенията, постановени от военните трибунали на първа инстанция;

той се произнася по **спорове за компетентност** между военните трибунали в неговия съдебен район и по жалби срещу решенията, постановени от тези трибунали в предвидените от закона случаи.

Административни съдилища

В Румъния няма административни съдилища. Специалните административни отделения в съдилищата са компетентни да разглеждат административните дела.

Други специализирани съдилища

Конституционен съд

Конституционният съд се състои от девет съдии, назначени с мандат от девет години, който не може да бъде удължаван или подновяван. Трима съдии се назначават от **Камарата на депутатите**, трима от **Сената** и трима от **президента на Румъния**. Съдиите от Конституционния съд избират с тайно гласуване председателя на съда за мандат от три години. Конституционният съд подновява една трета от съдиите си на всеки три години.

Съгласно член 146 от **Конституцията на Румъния**, Конституционният съд разполага със следните правомощия:

той се произнася относно конституционността на **закони** преди тяхното обнародване при сезиране от президента на Румъния, председателя на една от двете камари на парламента, правителството, Висшия касационен съд, омбудсмана, група от най-малко 50 депутати, група от най-малко 25 сенатори, както и служебно, в случай на инициативи за преразглеждане на Конституцията;

той се произнася относно конституционността на **международните договори** или други международни споразумения при сезиране от председателя на една от камарите на парламента, група от най-малко 50 депутати или група от най-малко 25 сенатори;

той се произнася относно конституционността на правилника на **парламента** при сезиране от председателя на една от двете камари на парламента, парламентарна група, група от най-малко 50 депутати или група от най-малко 25 сенатори;

той се произнася по възраженията за неконституционност на **законите и подзаконовите актове**, повдигнати пред съдилищата или търговските арбитражи; такова възражение може да бъде повдигнато директно и от омбудсмана;

той се произнася по **правни** спорове от конституционно естество между държавни органи по искане на президента на Румъния, председателя на една от двете камари на парламента, министър-председателя или председателя на Висшия съдебен съвет;

той упражнява надзор върху спазването на **процедурата** за избиране на президента на Румъния и потвърждава изборните резултати;

той издава **консултативни становища** по предложения за отстраняване от длъжност на президента на Румъния;

той установява наличието на **обстоятелства**, които оправдават нуждата от временно изпълняващ длъжността президент на Румъния, и докладва констатациите си на парламента и на правителството;

той упражнява надзор върху **спазването** на процедурата за организиране и провеждане на референдум и потвърждава резултатите от него;

той проверява дали са спазени условията за упражняване на гражданската **законодателна инициатива**;

той се произнася по възражения за неконституционност на дадена **политическа партия**;

той изпълнява други **правомощия**, предвидени в Устройствения закон на Съда (Закон № 47/1992, публикуван повторно).

Бази данни с правна информация

Следните бази данни с правна информация са достъпни онлайн:

Висшият касационен съд публикува своята съдебна практика на собствен [вебсайт](#);

Съдилищата публикуват резюмета на решенията си на портала на съдилищата. Вижте например [резюмета на решенията на Апелативния съд на Букурещ](#);

[Базата данни с правна информация на Румъния](#), притежавана и поддържана от **Законодателния съвет на Румъния**, съдържа пълния текст на нормативни актове от румънското законодателство (закони, правителствени постановления, правителствени решения и др.);

Достъпът до базата данни безплатен ли е?

Да, достъпът до базата данни е безплатен.

Връзки по темата

Компетентност на съдилищата — Румъния

Последна актуализация: 24/02/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Словения

Настоящата страница ви предоставя информация за организацията на специализираните съдилища в Словения.

Първоинстанционни съдилища по трудовоправни спорове и първоинстанционен съд по социалноосигурителни спорове (*Delovna sodišča in socialno sodišče prve stopnje*)

Съгласно действащото законодателство съдилищата по трудовоправни спорове са компетентни да постановяват решения по индивидуални и колективни трудови спорове, а съдилищата по социалноосигурителни спорове са компетентни по социалноосигурителни спорове.

Първоинстанционните съдилища по трудовоправни спорове и първоинстанционният съд по социалноосигурителни спорове постановяват решения като първа инстанция. Апелативният съд по трудовоправни и социалноосигурителни спорове (*Višje delovno in socialno sodišče*) се произнася по жалби (*pritožbe*) срещу решенията на първоинстанционните съдилища по трудовоправни спорове и първоинстанционния съд по социалноосигурителни спорове, а Върховният съд на Република Словения се произнася по жалби (*pritožbe*) и ревизионни жалби (*revizije*) срещу решенията на Апелативния съд по трудовоправни и социалноосигурителни спорове.

Съдът по трудовоправни спорове е компетентен да постановява решения по **индивидуални** трудови спорове:

относно сключването, съществуването, продължителността и прекратяването на трудови правоотношения;

относно правата, задълженията и отговорностите, възникващи от трудови правоотношения между работниците и работодателите или техните правоприменници;

относно правата и задълженията, възникващи от трудови правоотношения между работниците и клиентите, за който работят работниците въз основа на споразумение между работодателите и клиентите;

между работодателите и кандидатите за работа във връзка с процедурите за наемане на персонал;

относно правата и задълженията на индустриална собственост, възникнали между работници и работодатели въз основа на трудови правоотношения;

относно труда, полаган от деца на възраст под 15 години, чираци, ученици и студенти;

относно стипендиите за обучение, предоставяни от работодателите на ученици и студенти;

относно неплатените стажове;

в предвидените от закона случаи.

Съдилищата по трудовоправни спорове са компетентни също да решават дали застрахователно дружество да бъде привлечено като съответник в спор за обезщетение за вреди, по който компетентен е съд по трудовоправни спорове.

Съдът по трудовоправни спорове е компетентен да постановява решения по **колективни** трудови спорове:

между страните по колективен трудов договор или между страните по договора и трети лица относно действителността и изпълнението на договора;

относно правомощията за колективно трудово договаряне;

относно съответствието на колективните трудови договори със закона, взаимното съответствие с други колективни трудови договори и

съответствието на общите правни актове на работодателя със закона и с колективните трудови договори;

относно законността на стачките и другите колективни протестни действия;

относно участието на работниците в управлението;

относно компетентността на профсъюзите във връзка с трудовите правоотношения;

във връзка с решения относно представителността на профсъюзите;

в предвидените от закона случаи.

Съдът по социалноосигурителни спорове е компетентен да постановява решения по социалноосигурителни спорове:

1. В областта на **пенсионното осигуряване и осигуряването за инвалидност**:

относно правото на задължително пенсионно осигуряване и осигуряване за инвалидност и произтичащите от тях права;

относно правото на задължително допълнително пенсионно осигуряване и произтичащите от него права;

относно плащането на осигурителните вноски за задължително пенсионно осигуряване и осигуряване за инвалидност и за задължително допълнително пенсионно осигуряване;

относно създаването или премахването на длъжностни позиции, за които участието в допълнителното пенсионно осигуряване в задължително;

относно доброволното участие в задължително пенсионно осигуряване и задължително осигуряване за инвалидност и плащането на осигурителните вноски за такова осигуряване;

относно признаването и купуването на осигурителен стаж;

относно правото на държавна пенсия;

във връзка с официалния регистър.

2. В областта на **здравното осигуряване**:

относно правото на задължително здравно осигуряване и произтичащите от него права и плащането на здравноосигурителните вноски.

3. В областта на **осигуряването за безработица и заетостта**:

относно правото на задължително осигуряване за безработица и произтичащите от него права и плащането на осигурителните вноски за такова осигуряване;

относно доброволното участие в задължително осигуряване за безработица и плащането на осигурителните вноски за такова осигуряване;

относно стипендии, които се предоставят в зависимост от финансовото положение, и стипендии за надарени лица;

относно заеми за обучение въз основа на гаранции и при субсидирани лихвени проценти, които се отпускат в зависимост от финансовото положение.

4. В областта на **осигуряването за майчинство/бащинство и семейните помощи**:

относно правото на осигуряване за майчинство/бащинство и произтичащите от него права и плащането на осигурителните вноски за такова осигуряване;

относно правото на семейни помощи.

5. В областта на **социалните помощи**:

относно социалните помощи;

относно правото на различни видове социални помощи, чиято цел е да се обезпечи социално осигуряване на молителя и които се получават в зависимост от финансовото му положение.

Съдът по социалноосигурителни спорове в горепосочените области е компетентен също така да постановява решения по социалноосигурителни спорове:

относно възстановяването на неправомерно получени средства;

относно обезщетението за вреди, нанесени от държавен орган или носител на публична власт на осигурено лице или молител за социално осигуряване, или обезщетението за вреди, нанесени от осигурено лице на институция във връзка с осигурителните правоотношения или във връзка с упражняването на социалноосигурителни права.

Съдът по социалноосигурителни спорове е компетентен също така по предвидените от закона социалноосигурителни спорове.

В Република Словения следните съдилища по трудовоправни и социалноосигурителни спорове са първоинстанционни:

Съдът по трудовоправни спорове в Целие със седалище в Целие и компетентност за съдебния район на Целие;

Съдът по трудовоправни спорове в Копер със седалище в Копер и компетентност за съдебните райони на Копер и Нова Горица;

Съдът по трудовоправни и социалноосигурителни спорове в Любляна със седалище в Любляна и компетентност да решава трудовоправни спорове в съдебните райони на Кран, Кръшко, Любляна и Ново место и за решаване на социалноосигурителни спорове за цялата територията на Република Словения;

Съдът по трудовоправни спорове в Марибор със седалище в Марибор и компетентност за съдебните райони на Марибор, Мурска Собота, Птуй и Словен Градец.

Първоинстанционните съдилища решават трудовоправните спорове по седалището на съда, освен ако не е изрично предвидено, че решението трябва да бъде постановено от външно подразделение.

По трудовоправни и социалноосигурителни спорове първоинстанционният съд постановява решенията си в **състав** от председателстващ съдия и двама съдебни заседатели, единият от които трябва да бъде избран от списък с кандидати, които са работещи или осигурени лица, а другият — от списък с кандидати, които са работодатели или институции.

Едноличен съдебен състав се произнася по индивидуалните трудови и социалноосигурителни спорове за имуществени претенции, при които цената на иска не надвишава 40 000 EUR. Едноличен съдебен състав се произнася по някои важни въпроси, независимо от цената на иска (напр. индивидуални трудови спорове, свързани с прекратяването на трудов договор, работа на изпитателен срок, извънреден труд, кратки почивки и почивки по време на работния ден, отпуск и други отсъствия от работа, задължението да се полага труд поради извънредни обстоятелства, дисциплинарни санкции, временно отстраняване от работа поради образуване на дисциплинарно производство и временно преназначаване и социалноосигурителни спорове относно правото на помощи за придружител, правото на помощи за инвалидност за лица с физически увреждания и правото на балнеолечение).

Апелативен съд по трудовоправни и социалноосигурителни спорове (*Višje delovno in socialno sodišče*)

Апелативният съд по трудовоправни и социалноосигурителни спорове се произнася по жалби срещу решенията на първоинстанционните съдилища по трудовоправни спорове и първоинстанционния съд по социалноосигурителни спорове. Върховният съд на Република Словения (*Vrhovno sodišče Republike Slovenije*) се произнася по жалби (*pritožbe*) и ревизионни жалби (*revizije*) срещу решенията на Апелативния съд по трудовоправни и социалноосигурителни спорове.

Седалището на Апелативния съд по трудовоправни и социалноосигурителни спорове се намира в Любляна.

Апелативният съд по трудовоправни и социалноосигурителни спорове постановява решенията си в тричленен съдебен състав.

Административен съд на Република Словения (*Upravno sodišče Republike Slovenije*)

Административният съд на Република Словения е компетентен да решава административни спорове по реда и условията на Закона за административните спорове (*Zakon o upravnem sporu*).

При решаването на административни спорове се осигурява защитата на правата и законните интереси на физически лица и организации срещу решенията и действията на държавни органи, местни общински органи и носители на публична власт в съответствие със закона.

По административен спор съдът:

се произнася по законосъобразността на окончателни административни актове, които засягат законните интереси на ищеца;

се произнася по законосъобразността на индивидуални актове и действия, които засягат правата на човека и основните свободи на дадено лице, ако не съществува друга съдебна защита;

се произнася по законосъобразността на актовете, приети от държавни органи, издадени под формата на постановление, когато те уреждат индивидуални отношения;

се произнася по публичноправни спорове между държавата и местни общински органи, публичноправни спорове между местни общински органи или публичноправни спорове между местни общински органи и носители на публична власт, когато това е предвидено в закона или не съществува друга форма на справедлив процес съгласно Конституцията или закона;

се произнася по законосъобразността на други актове, когато това е предвидено в закона.

Административният съд на Република Словения решава административни спорове като първа инстанция. А Върховният съд на Република

Словения се произнася по жалби (*pritožbe*) и ревизионни жалби (*revizije*) срещу първоинстанционни решения по административни спорове.

Седалището на Административния съд на Република Словения се намира в Любляна.

Административният съд разглежда делата в **седалището** и в следните **местни подразделения** на Съда:

отделението в Целие за съдебния район на Апелативния съд в Целие;

отделението в Нова Горица за съдебните райони на Апелативния съд в Копер;

отделението в Марибор за съдебните райони на Апелативния съд в Марибор.

Административният съд постановява решенията си в тричленен съдебен състав, освен в предвидените от закона случаи, в които се произнася едноличен съдебен състав.

Върховният съд постановява спиране на производството в едноличен съдебен състав. Той се произнася по жалби и ревизионни жалби в тричленен съдебен състав, а по спорове за компетентност между Административния съд и обикновен съд или специализиран съд Върховният съд се произнася в тричленен съдебен състав. По спорове за компетентност между Административния съд и Върховния съд съдебният състав е петчленен.

Бази данни с правна информация

В повече информация за съдилищата в Словения може да намерите на [официалния уебсайт на Върховния съд на Република Словения](#).

Връзки по темата:

[Съдилища по трудовоправни спорове](#)

[Административен съд на Република Словения](#)

Последна актуализация: 27/05/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия.

Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Словакия

Настоящият раздел предоставя информация за организацията на специализираните съдилища в Словакия.

Административни съдилища

Административноправните въпроси са основно от компетенцията на **окръжните съдилища (*krajský súd*)** и на **Върховния съд на Словашката република (*Najvyšší súd Slovenskej republiky*)**.

Словашката република няма отделна система на административни съдилища, а съществуват самостоятелни **отделения** от административни съдии.

Специализирани съдилища

Конституционен съд

[Конституционният съд на Словашката република \(*Ústavný súd Slovenskej republiky*\)](#) е независим съдебен орган, чието пълномощие е да се произнася по въпросите за [конституционността](#) на законодателството.

Седалището на Конституционния съд е в Кошице на адрес Hlavná 110, Košice 042 65, с клон в Братислава на адрес Župné námestie 12.

Компетенции

В съответствие с Конституцията на Словашката република, Конституционният съд се произнася по въпроси относно:

съответствие на законите с **Конституцията, с конституционните закони и с международните договори**, за които **Националният съвет на Словашката република** е изразил своето съгласие и които са били ратифицирани и обнародвани по правно установения ред;

съответствие на правителствените постановления и правните норми с общо действие на министерства и други централни държавни органи с Конституцията, с конституционните закони и с международните договори, за които Националният съвет на Словашката република е изразил своето съгласие и които са били ратифицирани и обнародвани по правно установения ред;

съответствие на нормативните актове с общо действие с Конституцията (член 68), с конституционните закони и с международните договори, за които Националният съвет на Словашката република е изразил своето съгласие и които са били ратифицирани и обнародвани по правно установения ред — освен ако не се изисква да се произнесе друг съд;

съответствие на правните норми с общо действие, издадени от органи на местната администрация и органите на местното самоуправление (съгласно член 71, параграф 2), с Конституцията, с конституционните закони и с международните договори, обнародвани по правно установения

ред, както и правителствените постановления и правните норми с общо действие на министерства и други централни държавни органи, освен ако не се изисква по тях да се произнесе друг съд.

Конституционният съд също така трябва:

да се произнася относно съответствието на сключени международни договори, за които е необходимо и съгласието на Националния съвет на Словашката република, и съответствието с Конституцията и/или с конституционен закон;

да се произнася относно съответствието на предмета на референдум, свикан в отговор на петиция на граждани или резолюция на Националния съвет на Словашката република (съгласно член 95, параграф 1), с Конституцията или с конституционен закон;

да се произнася по спорове за компетентност между централните държавни органи, освен когато по закон е установено по такива спорове да се произнася друг държавен орган;

да се произнася по жалби, внесени от физически или юридически лица, пледиращи за нарушения на техните основни човешки права или свободи съгласно международен договор, ратифициран от Словашката република и обнародван по правно установения ред — освен когато друг съд трябва да се произнесе относно защитата на тези права и свободи;

да се произнася по жалби, внесени от органи на местното самоуправление срещу противоконституционността или незаконността на решения или намеса по въпроси относно местното самоуправление — освен когато друг съд трябва да се произнесе относно тяхната защита;

да тълкува Конституцията или конституционен закон при спорни въпроси;

да се произнася по жалби, внесени срещу решение за потвърждение или отхвърляне на мандата на член на парламента;

да се произнася относно конституционността или законността на изборите (за президент на Словашката република, за Националния съвет на Словашката република, за органи на местното самоуправление и за Европейския парламент);

да се произнася по жалби, внесени срещу резултата от референдум или резултата от плебисцит относно отстраняване на Президента на Словашката република;

да се произнася дали решение за разпускане на политическа партия или движение или за прекратяване на политическите й/му действия е в съответствие с конституционните и други закони;

да се произнася по дело, заведено от Националния съвет срещу Президента на Словашката република за преднамерено нарушаване на Конституцията или държавна измяна;

да се произнася дали решение за обявяване на извънредно положение или бедствено положение и други свързани с него решения са били издадени в съответствие с Конституцията или с конституционен закон.

Състав на съда

Конституционният съд се състои от **13** съдии.

Съдиите на Конституционния съд се назначават от президента на Словашката република за мандат от 12 години по предложение от Националния съвет на Словашката република. Националният съвет трябва да номинира двойно по-голям брой кандидати от броя на съдиите, които ще бъдат назначени от президента.

Друга относима информация

Решенията на Конституционния съд трябва да се вземат от **тричленен съдийски състав** или на **пленарно заседание**.

Решенията на Конституционния съд са окончателни: следователно, неговите решения не подлежат на обжалване.

Конституционният съд може да образува производство при получаване на **иск**, подаден от:

поне една пета от всички членове на Националния съвет на Словашката република;

президента на Словашката република;

правителството на Словашката република;

съд;

главния прокурор (*generálny prokurátor*);

всеки, чиито права са предмет на делата по член 127 (жалби от физически или юридически лица) и член 127а (жалби от органи на местното самоуправление);

Върховната сметна палата на Словашката република (*Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky*) в случаите, предвидени в член 126, параграф 2 (относно наличието или липсата на компетентност на Върховната сметна палата);

председателя на Съдебния съвет на Словашката република по въпроси, свързани с конституционността на законодателството по член 125, параграф 1 относно правораздаването;

Омбудсмана по въпроси, свързани с конституционността на законодателството по член 125, параграф 1, когато по-нататъшното прилагане на това законодателство може да застраши основните права или свободи или правата на човека и основните свободи, произтичащи от международен договор, ратифициран от Словашката република и обнародван по правно установения ред;

всеки, който оспорва одитната дейност на Върховната сметна палата на Словашката република в случая, предвиден в член 126, параграф 2.

Бази данни с правна информация

 [Уебсайтът на Конституционния съд на Словашката република](#) предоставя безплатен достъп до:

решения на съда;

доклади относно констатации и произнасяния;

изявления за пресата;

международни дейности;

информация за съда.

Специализиран наказателен съд

 [Специализираният наказателен съд \(Špecializovaný trestný súd\)](#) е създаден през 2009 г. като правоприемник на Специалния съд. Наказателният съд се произнася по наказателни дела и по други въпроси, които се решават в съдебни производства, съгласно предвиденото в законодателството (Наказателно-процесуалния кодекс). Той е съд от първа инстанция със статут на окръжен съд. В член 14 от Закон № 301/2005, Наказателно-процесуалния кодекс, се определят компетенциите и функциите на този съд.

Данни за връзка със Специализирания наказателен съд на Словашката република:

Адрес: *Suvorovova č. 5/A, P.O.BOX 117, 902 01 Pezinok*

Тел.: *+421 33 69 031 14*

Факс: *+421 33 69 032 72*

Компетенции

Специализираният наказателен съд е компетентен да разглежда дела във връзка със следните престъпления:

предумишлени убийства;
манипулиране на държавни поръчки и публични разпродажби на търг съгласно член 266, параграф 3 от Наказателния кодекс;
подправяне и фалшифициране на валута и ценни книжа съгласно член 270, параграф 4 от Наказателния кодекс;
злоупотреба с власт от страна на държавен служител съгласно член 326, параграфи 3 и 4 от Наказателния кодекс във връзка с правонарушенията по букви b), c), e), f), g), h), i), l) или m);
приемане на подкуп съгласно членове 328—330 от Наказателния кодекс;
подкупване съгласно членове 332—334 от Наказателния кодекс;
косвена корупция съгласно член 336 от Наказателния кодекс;
подкупване във връзка с провеждане на избори съгласно член 336а от Наказателния кодекс;
корупция в областта на спорта съгласно член 336b от Наказателния кодекс;
създаване, организиране или поддържане на престъпна група, особено тежки престъпления, извършени от престъпни групи;
тероризъм;
престъпления против собствеността по дял IV от специалната част на Наказателния кодекс или икономически престъпления по дял V от специалната част на Наказателния кодекс, когато престъплението води до щети или неправомерни предимства, достигащи най-малко 25 000 пъти размера на малката щета по Наказателния кодекс, или когато степента на извършеното правонарушение възлиза на най-малко 25 000 пъти размера на малката щета по Наказателния кодекс;
увреждане на финансовите интереси на Европейския съюз;
престъпления, свързани с изброените в букви а)—l) или буква m), когато са изпълнени условията за съединени производства;
екстремизъм съгласно член 140а от Наказателния кодекс.

Последна актуализация: 10/11/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Финландия

Този раздел ви предоставя информация за специализираните съдилища във Финландия.

Специализирани съдилища

Във Финландия съществуват специализирани съдилища, чиито правомощия се уреждат в отделни закони. Специализираните съдилища са създадени, за да разглеждат дела, които не могат да бъдат разглеждани от общите или административните съдилища, тъй като изискват специални експертни знания. Съставът на специализираните съдилища обикновено отразява експертните знания, отнасящи се до съответната област. Специализирани съдилища са:

Трудовоправният съд

Пазарният съд

Съдът по социално осигуряване и

Висшият съд по импийчмънт

Трудовоправен съд

 Трудовоправният съд разглежда и урежда спорове съгласно предвиденото в Закона за трудовите договори, Закона за договорите на служителите на държавната администрация, Закона за договорите на служителите на общинската публична администрация и закона, уреждащ договорите на държавните служители, заемачи длъжности в Евангелската лутеранска църква. Той също така разглежда спорове, свързани с договорите на държавни служители и с колективни трудови договори на други служители/работници.

Пазарен съд

 Пазарният съд действа като специализиран съд за конкуренцията и пазарния надзор, интелектуалната собственост и пазарното право.

Съд по социално осигуряване

 Съдът по социално осигуряване действа като специален съд по въпросите на социалната сигурност. Въпросите, които разглежда този съд включват по-специално правото на лицата на пенсия за осигурителен стаж, на национална пенсия и на обезщетение за безработица, както и на обезщетение поради трудова злополука, професионална болест, вреди, причинени от престъпление, военна инвалидност или военна злополука.

Висш съд по импийчмънт

 Висшият съд по импийчмънт е специализиран съд, който разглежда дела по обвинения за незаконосъобразно поведение при изпълнение на служебните им задължения, повдигнати срещу членове на финландското правителство, съдии от Върховния съд и от Върховния административен съд и някои висши държавни служители. Висшият съд по импийчмънт се свиква само когато това е необходимо.

Допълнителна информация

 Уебсайтът на финландските съдилища съдържа информация за съдебната система на Финландия. Той представлява централизирана онлайн услуга, предоставяща информация за съдилищата, прокурорите, изпълнителните органи и службите за правна помощ.

Той включва например най-новата съдебна практика на апелативните съдилища и на административните съдилища, както и връзки към уебсайтовете на всички съдилища.

Последна актуализация: 02/02/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Швеция

Настоящият раздел предоставя информация за организацията на специализираните съдилища в Швеция.

Специализирани съдилища

Създадени са редица специализирани съдилища и трибунали, които разглеждат специфични видове дела и въпроси:

☞ **Трудовият съд** (*Arbetsdomstolen*) се занимава с трудови спорове. Трудови са спорите, възникващи в отношенията между работодателите и работниците. Обикновено трудовият съд е първата и единствена компетентна инстанция по трудови спорове. Някои трудове спорове обаче се разглеждат първо от районен съд (*tingsrätt*), като срещу неговото решение може да бъде подадена жалба пред трудовия съд, който я разглежда като втора и последна инстанция.

☞ **Търговският съд** (*Marknadsdomstolen*) се занимава, наред с други неща, с разглеждането на спорове, попадащи в приложното поле на Закона за защита на конкуренцията и Закона за пазарните практики.

☞ **Апелативният патентен съд** (*Patentbesvärstribunalen*) разглежда жалби срещу решенията на шведското Патентно и регистрационно ведомство (*Patent- och registreringsverket*) във връзка с патенти, марки, дизайни и т.н. Решенията на този съд могат да се обжалват пред ☞ **Върховния административен съд** (*Högsta förvaltningsdomstolen*).

☞ **Съдилищата, компетентни по дела относно поземлената собственост и околната среда** (*Mark- och miljööverdomstolar*), разглеждат дела, отнасящи се до: разрешителни за експлоатация на водни съоръжения и разрешителни за извършването на дейности, които могат да бъдат опасни за околната среда; въпроси, свързани със здравеопазването, опазването на природата, събирането на отпадъци, замърсяването и управлението на опасните отпадъци; вреди за околната среда и обезщетяването при такива вреди; разрешителни за строеж, разрушителни работи и изменения на терени съгласно Закона за градоустройството и строителството; отдаването под наем на недвижима собственост, обжалване на решения, свързани с градоустройството, парцелирането на земя, сервитутни права и отчуждаване на собственост. Има пет съдилища, компетентни по дела относно поземлената собственост и околната среда, като те са специализирани съдилища към районните съдилища в Nacka, Vänersborg, Växjö, Umeå и Östersund. Жалби срещу решенията и определенията на тези специализирани съдилища могат да се подават пред Апелативния съд по дела относно поземлената собственост и околната среда (*Mark- och miljööverdomstolen*), който е част от Апелативния съд на Svea. Жалби срещу решенията на Апелативния съд по дела относно поземлената собственост и околната среда могат да се подават пред Върховния съд (*Högsta domstolen*).

Морските съдилища (*Sjörättsdomstolar*) разглеждат дела, попадащи в обхвата на шведския Морски кодекс (1994:1009). Има седем морски съдилища, като те са част от районните съдилища в Luleå, Sundsvall, Стокхолм, Калмар, Малмьо, Гьотеборг и Värmland.

☞ **Съдилищата по миграционни въпроси** (*Migrationsdomstolar*) разглеждат жалбите срещу решенията на шведската Агенция „Миграция“ (*Migrationsverket*) по въпросите, отнасящи се до чужденците и гражданството. Те са специализирани съдилища и са част от административните съдилища в Малмьо, Гьотеборг, Стокхолм и Luleå. Решенията и определенията на съдилищата по миграционни въпроси могат да се обжалват пред Апелативния съд по миграционни въпроси (*Migrationsöverdomstolen*), който е част от Административния съд на Стокхолм.

Някои видове спорове, свързани с наеми, жилищно коопериране и аренда се разглеждат от окръжните ☞ **комисии, компетентни по въпроси в областта на наемите и арендните отношения** (*hyres- och arrendenämnder*). Това са квазисъдебни органи с правомощия, подобни на тези на съдилищата.

Други специализирани съдилища

В Швеция няма конституционен съд или друг подобен орган.

Последна актуализация: 09/11/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Англия и Уелс

Настоящата страница ви предоставя информация за някои от специализираните съдилища в Англия и Уелс, включително и за трибуналите.

Административни съдилища

Със Закона за трибуналите, съдилищата и принудителното изпълнение (*Tribunals, Courts and Enforcement Act*) от 2007 г. се създава единна структура за повечето трибунали, която е разделена на трибунал от първа инстанция (*First-tier Tribunal*) и трибунал от по-горна инстанция (*Upper Tribunal*). Трибуналят от първа инстанция и Трибуналят от по-горна инстанция имат отделни, отговарящи за различни области камари, които събират подобни компетентности. Подробна информация относно трибуналите може да бъде намерена на уебсайта на ☞ **Съдебната служба на Нейно величество** (*Her Majesty's Courts and Tribunals service*).

Трибунал от първа инстанция

Трибуналят от първа инстанция представлява съд с обща компетентност. Неговата основна функция е разглеждането на жалби срещу решения на правителството в области, попадащи в компетентността на трибунала. За някои цели трибуналят притежава компетентност на цялата територия на Обединеното кралство. Трибуналят от първа инстанция понастоящем е разделен на седем камари:

Камара по спорове във връзка със социални обезщетения (*The Social Entitlement Chamber*);

Камара по спорове във връзка със здравеопазването, образованието и социалната помощ (*The Health, Education and Social Care Chamber*);

Камара по спорове във връзка с военни пенсии и компенсации за въоръжените сили (*The War Pensions and Armed Forces Compensation Chamber*);

Камара по данъчни спорове (*The Tax Chamber*);

Обща регулаторна камара (*General Regulatory Chamber*);

Камара по спорове във връзка с убежището и имиграцията (*Immigration and Asylum Chamber*);

Камара по спорове във връзка със собствеността (*Property Chamber*).

Трибунал от по-горна инстанция

Трибуналят от по-горна инстанция е създаден основно, но не изключително, за да разглежда жалби срещу решения на трибунала от първа инстанция. Той е висшестояща обща юрисдикция и има правомощия да разглежда дела за съдебен контрол при определени обстоятелства.

Трибуналят от по-горна инстанция се състои от:

Камара по обжалване на административни спорове (*The Administrative Appeals Chamber*);

Камара по поземлени спорове (*The Lands Chamber*);

Данъчна и финансова камара (*The Tax and Chancery Chamber*);

Камара по спорове във връзка с убежището и имиграцията (*Immigration and Asylum Chamber*);

Трибуналите се характеризират със своята експертност в съответната област на жалбите. Структурата е такава, че съдиите в трибуналите са експерти в областта на правото, която попада в тяхната компетентност, а членовете, които не са юристи, са професионално квалифицирани или са придобили квалификацията си посредством опита си, натрупан в съответната област. Съдебните състави за отделните видове жалби варират в зависимост от областта на жалбата.

Трибунал по трудови спорове и Апелативен трибунал по трудови спорове

Трибуналят по трудови спорове и Апелативният трибунал по трудови спорове са извън единната структура на трибуналите, но се подкрепят от Съдебната служба на Нейно величество. Ролята на трибунала е да осъществява административните задачи, които са необходими за произнасянето по искове пред трибуналите по трудови спорове и по последващи обжалвания пред Апелативния трибунал по трудови спорове. В Англия и Уелс работата на Административния съд включва компетентност по административно право на територията на цяла Англия и Уелс, както и компетентност за надзорна дейност над всички съдилища и трибунали от по-ниска инстанция.

Специализирани съдилища

В Англия и Уелс съществуват редица специализирани съдилища:

В **Съдилищата на съдебните лекари (Coroners' Courts)** съдебният лекар (понякога заедно със съдебни заседатели) разследва причините за настъпването на жестока, противоестествена и подозрителна смърт, както и на внезапна смърт, когато причината за настъпване на смъртта не е известна.

Съдът за настойничество и попечителство (Court of Protection) взема решения във връзка с имотите и вещите, здравните грижи и личното благосъстояние на пълнолетни лица (както и на деца в единични случаи), които не са правоспособни. Съдът също така има правомощия да обявява дали някой е правоспособен да вземе конкретно решение. Той е висшестояща обща юрисдикция и може да установява прецеденти.

Във **Военните съдилища (Courts Martial)** се завеждат дела, предмет на военното право, срещу членове на въоръжените сили.

В **Църковните съдилища (Ecclesiastical Courts)** се вземат решения по дела, свързани с Църквата на Англия, както и с църковното право.

Търговските съдилища (Commercial/Mercantile Courts) гледат търговски дела.

Съдилищата по технологии и строителна дейност (Technology and Construction Courts) се занимават с въпроси, свързани със строителни работи или договори в областта на информационните технологии.

Връзки по темата

 [Съдебна служба на Нейно величество \(Her Majesty's Courts and Tribunals service\)](#)

Последна актуализация: 28/05/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Специализирани съдилища - Северна Ирландия

Настоящият раздел предоставя информация за съдилищата, на които Съдебната служба на Северна Ирландия (Northern Ireland Courts and Tribunals Service) оказва административна подкрепа.

Министерството на правосъдието отговаря за администрирането на няколко от трибуналите на Северна Ирландия. На практика тази функция се изпълнява от Съдебната служба на Северна Ирландия (*Northern Ireland Courts and Tribunals Service – NICTS*), която е изпълнителна агенция към министерството.

По закон министерството носи отговорност за следните трибунали:

Трибунал за разглеждане на жалби срещу решения във връзка с предоставянето на грижи (*Care Tribunal*);

Трибунал по въпросите на благотворителността (*Charity Tribunal*);

Апелативен състав за Северна Ирландия по спорове за обезщетяване на жертвите на престъпления (*Criminal Injuries Compensation Appeals Panel for Northern Ireland*);

Трибунал по поземлени спорове (*Lands Tribunal*);

Трибунал за преразглеждане на състоянието на лица, страдащи от психични заболявания (*Mental Health Review Tribunal*);

Трибунал за разглеждане на жалби срещу решения във връзка със здравето и безопасността (*Northern Ireland Health and Safety Tribunal*);

Трибунал за нарушения при движение по пътищата, компетентен за Северна Ирландия (*Northern Ireland Traffic Penalty Tribunal*);

Трибунал за разглеждане на жалби срещу оценки на недвижими имоти (*Northern Ireland Valuation Tribunal*);

Комисари в областта на социалната сигурност и комисари по въпросите, касаещи подпомагането за деца (*Social Security Commissioners and Child Support Commissioners*);

Трибунал за разглеждане на жалби относно специални образователни потребности и инвалидност (*Special Educational Needs and Disability Tribunal*);

Трибунал по Приложение 11 към Заповедта от 1972 г. относно здравеопазването и персоналните социални услуги (за Северна Ирландия) (*Tribunal under Schedule 11 to the Health and Personal Social Services (Northern Ireland) Order 1972*).

През април 2010 г. Министерството на правосъдието пое също така административната отговорност за Службата по жалбите (*Appeals Service*) и Състава за разглеждане на спорове във връзка с оценките на наеми (*Rent Assessment Panel*), като управлението на тези органи се осъществява съгласно споразумение за предоставяне на услуги, сключено с Министерството на общностите. Като част от програмата за реформа на съдилищата е планирано въпросните два органа да бъдат нормативно прехвърлени към Министерството на правосъдието.

Съдебната служба на Северна Ирландия предоставя също така — съгласно споразумение за предоставяне на услуги — административна помощ на трибунали с компетентност на територията на цялото Обединено кралство, които заседават в Северна Ирландия, включително отделение „Данъчни спорове“ (*Tax Chamber*), отделение „Имиграция и убежище“ (*Immigration and Asylum Chamber*) и звеното с юрисдикция по спорове относно правата на информация към отделение „Общи правни въпроси“, които са част от трибунала от първа инстанция (*First-tier Tribunal*) и отделение „Административни жалби“ на Трибунала от по-горна инстанция (*Administrative Appeals Chamber of the Upper Tribunal*).

Допълнителна информация за работата на трибуналите, чието администриране се осъществява от Съдебната служба на Северна Ирландия, включително данни за контакт за всеки от тях, може да се намери на уебсайта на [Съдебната служба на Северна Ирландия](#).

Връзки по темата

 [Съдебна служба на Северна Ирландия](#)

Последна актуализация: 10/07/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Настоящата страница съдържа описание на някои от специализираните съдилища в Шотландия.

Административни съдилища

Със Закона за трибуналите, съдилищата и принудителното изпълнение (Tribunals and Courts Enforcement Act) от 2007 г. се създава единна структура за повечето трибунали към правителството на Обединеното кралство, която е разделена на трибунал от първа инстанция (First-tier Tribunal) и трибунал от по-горна инстанция (Upper Tribunal). Трибуналят от първа инстанция и Трибуналят от по-горна инстанция имат отделни, отговарящи за различни области камари, които събират подобни юрисдикции. Подробна информация относно трибуналите може да бъде намерена на уебсайта на [Съдебната служба на Нейно величество \(Her Majesty's Courts and Tribunals Service\)](#).

Със Закона за трибуналите (Шотландия) (The Tribunals (Scotland) Act) от 2014 г. се създава единен трибунал от първа инстанция и от по-горна инстанция за Шотландия. Първите трибунали преминаха към новата структура на 1 декември 2016 г.

С член 39 от Закона за Шотландия от 2016 г. се допуска делегиране на управлението и функционирането на няколко конкретни трибунала на Шотландия.

Трибунал от първа инстанция на Обединеното кралство (UK First-tier tribunal)

Трибуналят от първа инстанция на Обединеното кралство представлява трибунал с обща юрисдикция, чиято основна функция е да се произнася по жалби срещу решения на правителството в области, попадащи в юрисдикцията на трибунала. За постигането на определени цели трибуналят притежава юрисдикция на цялата територия на Обединеното кралство, включително и в Шотландия. Трибуналят от първа инстанция понастоящем е разделен на седем камари:

Камара по спорове във връзка със социални обезщетения (The Social Entitlement Chamber);

Камара по спорове във връзка със здравеопазването, образованието и социалната помощ (The Health, Education and Social Care Chamber);

Камара по спорове във връзка с военни пенсии и компенсации за въоръжените сили (The War Pensions and Armed Forces Compensation Chamber);

Камара по данъчни спорове (The Tax Chamber);

Обща регулаторна камара (The General Regulatory Chamber);

Камара по спорове във връзка с убежището и имиграцията (The Immigration and Asylum Chamber);

Камара по спорове във връзка със собствеността (Property Chamber).

Трибунал от по-горна инстанция на Обединеното кралство (UK Upper tribunal)

Трибуналят от по-горна инстанция на Обединеното кралство е създаден основно, но не изключително, за да разглежда жалби срещу решения на трибунала от първа инстанция на Обединеното кралство. Той е висшестояща обща юрисдикция и има правомощия да разглежда дела за съдебен контрол при определени обстоятелства.

Трибуналят от по-горна инстанция на Обединеното кралство се състои от:

Камара по обжалване на административни спорове (The Administrative Appeals Chamber);

Камара по поземлени спорове (The Lands Chamber);

Данъчна и финансова камара (The Tax and Chancery Chamber);

Камара по спорове във връзка с убежището и имиграцията (The Immigration and Asylum Chamber);

Трибуналите се характеризират със своята експертност в съответната област на жалбите. Структурата е такава, че съдиите са експерти в областта на правото, която попада в тяхната компетентност, а членовете, които не са юристи, са професионално квалифицирани или са придобили квалификацията си посредством опита си, натрупан в съответната област. Съдебните състави за отделните видове жалби варират в зависимост от областта на жалбата.

Трибунал по трудови спорове и Апелативен трибунал по трудови спорове

Трибуналят по трудови спорове и Апелативният трибунал по трудови спорове са извън единната структура на трибуналите, но се подкрепят от Съдебната служба на Нейно величество. Тяхната роля е да осъществяват административните задачи, които са необходими за произнасянето по искове пред Трибунала по трудови спорове и по последващи обжалвания пред Апелативния трибунал по трудови спорове. За Шотландия има отделен Апелативен трибунал по трудови спорове.

Трибунали на Шотландия

В Шотландия съществуват множество трибунали. Повечето трибунали се ръководят от отделен председател и разполагат с различни правомощия за принудително изпълнение. Компетентността покрива различни въпроси — от жалби срещу глоби за неправилно паркиране до принудителното лечение и запрещение на пациенти със сериозни психиатрични заболявания.

Жалбите срещу решенията на трибуналите в Шотландия се разглеждат от гражданските съдилища в Шотландия и могат да бъдат поставени пред Шерифския съд (sheriff court) и Върховния граждански съд на Шотландия (Court of Session).

Реформа на трибуналите в Шотландия

Със Закона за трибуналите (Шотландия) (The Tribunals (Scotland) Act) от 2014 г. се създава рационализирана структура с две инстанции за трибуналите в Шотландия. Най-висшият съдия на Шотландия — председателят на Върховния граждански съд (Lord President), ръководи новите структури, подобни на описания по-горе модел, съществуващ в Обединеното кралство. Председателят на Върховния граждански съд делегира редица функции на лейди Смит (Lady Smith), която е назначена за председател на Трибунала на Шотландия. Трибуналят от по-горна инстанция ще разглежда повечето жалби срещу решенията на първа инстанция, като ще отнеме тази компетентност от съдилищата. Административното управление на Трибунала от първа инстанция и на Трибунала от по-горна инстанция ще се осъществява от [Съдебната служба на Шотландия \(Scottish Courts and Tribunals Service\)](#). Трибуналите ще преминат към системата на Трибуналите на Шотландия поетапно, като първото прехвърляне започна през декември 2016 г.

Процес в трибуналите

Като цяло процедурата в трибуналите в Обединеното кралство и Шотландия обикновено е по-опростена отколкото в другите съдилища. Членовете на трибуналите могат да бъдат специалисти или експерти без юридическо образование, например доктори и непрофесионалисти, въпреки че председателстващият е почти винаги с юридическа квалификация.

Административно-правните въпроси (съдебен контрол) в Шотландия се разглеждат от **Върховния граждански съд на Шотландия (Court of Session)**.

Допълнителна информация относно трибуналите на Шотландия може да се намери на уебсайта за съдилища и трибунали на Шотландия.

Специализирани съдилища

В Шотландия, когато дадено дело (гражданско или наказателно) породи конституционни въпроси, произтичащи от споразуменията за делегиране на права в Обединеното кралство (например въпроси, свързани с правата на човека), то може да бъде отнесено пред Върховния съд на Обединеното кралство (Supreme Court of the United Kingdom).

Шерифски съд, разглеждащ дела, свързани с телесни повреди (The Sheriff Personal Injury Court)

Този съд е създаден на 22 септември 2015 г., за да действа като национален експертен център по дела, свързани с телесни повреди. Дела, свързани с телесни повреди, могат да бъдат внасяни в съда, ако сумата, предмет на съдебното дело, надвишава £5000. Страните имат избор също така да повдигат иски за телесни повреди на каквато и да било стойност в местния шерифски съд (local Sheriff Court). Въведен е специален режим за дела, свързани с телесни повреди на работното място: делата за стойност над £1000 могат да бъдат внасяни директно в Шерифския съд, разглеждащ дела, свързани с телесни повреди, а тези за стойност под £1000 може да бъдат прехвърлени на Съда, ако местният шериф счете, че те са с достатъчна степен на важност или трудност. От 22 септември 2015 г. Върховният граждански съд на Шотландия (Court of Session) вече не може да разглежда иски за телесни повреди на стойност под £100 000.

Други съдилища са:

 [Съдът на лорд Лайън \(Court of the Lord Lyon\)](#) — който разглежда въпроси, свързани с хералдиката;

 [Поземленият съд на Шотландия \(Scottish Land Court\)](#) — който урежда спорове между наемодатели и наематели.

Връзки по темата

 [Съдебна служба на Нейно величество \(Her Majesty's Courts and Tribunals Service\)](#)

 [Съд на лорд Лайън \(Court of the Lord Lyon\)](#)

 [Поземлен съд на Шотландия \(Scottish Land Court\)](#)

Последна актуализация: 28/05/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.